

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Навчально-науковий інститут ресторанно-готельного бізнесу та туризму

Кафедра технологій в ресторанному господарстві, готельно-ресторанної
справи та підприємництва

ДОПУСКАЮ ДО ЗАХИСТУ
Гарант освітньої програми

_____ О.О. Кравцов
"____" _____ 20__ року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти магістр

зі спеціальності 076 "Підприємство, торгівля ті біржова діяльність"

за освітньою програмою "Підприємство, торгівля ті біржова діяльність"

на тему: "Управління активами на підприємстві та зростання його ринкової
вартості"

Виконав здобувач вищої
освіти:

В. А. Зозуля

(підпис)

Керівник:

зав. каф., к.е.н. доцент
Ніколайчук О. А.

(підпис)

Засвідчую, що у кваліфікаційній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Здобувач вищої освіти

(підпис)

Кривий Ріг
2021 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
імені Михайла Туган-Барановського

Навчально-науковий інститут ресторанно - готельного бізнесу та туризму

Кафедра: технологій в ресторанному господарстві, готельно-ресторанної
справи та підприємництва

Форма здобуття вищої освіти: заочна

Ступінь: магістр

Галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"

Освітня програма: 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Гарант освітньої програми

_____ О.О.Кравцов

"_____" _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
Зозулі В. А.

1.Тема роботи: "Управління активами на підприємстві та зростання його ринкової вартості"

Керівник роботи: зав. каф., к.е.н, доцент, О. А. Ніколайчук

Затверджені наказом ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського

від "31" *травня* 2021 р. № 141-с

2. Строк подання здобувачем ВО роботи "29" *листопада* 2021р.

3. Вихідні дані до роботи: фінансова звітність ПАТ «Північтранс» за 2017-2019 рр., сайт ПАТ «Північтранс», статистичні дані з сайту Державної служби статистики України, навчальна та науково-практична література, чинна нормативно-правова база України, інформація мережі Інтернет.

4. Зміст: Розділ 1. Теоретико-методичні основи управління активами підприємства задля зростання його ринкової вартості. Розділ 2. Аналіз ефективності управління активами ПАТ «Північтранс» в контексті зростання його ринкової вартості.

5. Перелік графічного матеріалу: сторінок 67, рисунки 5, таблиць 15, додатків 15, використаних джерел 47.

6. Дата видачі завдання: «31» травня 2021 р.

7. Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір напрямку дослідження, аналіз бази та літературних джерел, визначення об'єкту, предмету та завдань дослідження. Формулювання, обґрунтування та затвердження теми кваліфікаційної роботи	до 31.05.2021	
2	Аналіз та узагальнення теоретичних розробок з теми кваліфікаційної роботи	до 05.10.2021	
3	Опис методики дослідження предмету кваліфікаційної роботи	до 19.10.2021	
4	Аналітична частина по предмету кваліфікаційної роботи	до 16.11.2021	
5	Формування висновків та рекомендацій щодо розв'язання проблеми, встановлених в результаті аналізу	до 22.11.2021	
6	Оформлення та представлення роботи на кафедрі	до 29.11.2021	
7	Перевірка кваліфікаційної роботи на унікальність тексту	до 03.12.2021	
8	Оформлення презентаційних матеріалів, проходження нормоконтролю	до 03.12.2021	
9	Захист дипломної роботи	до 11.12.2021	

Здобувач ВО _____ В.А.Зозуля

Керівник роботи _____ О. А. Ніколайчук

РЕФЕРАТ

Загальна кількість в роботі:

Сторінок 67, рисунки 6, таблиць 15, додатків 15,
використаних джерел 47

Об'єкт дослідження: управління активами підприємства на засадах вартісно-орієнтованого управління.

Предмет дослідження: теоретичні, методологічні, методичні та прикладні аспекти управління активами підприємства на засадах вартісно-орієнтованого управління.

Мета дослідження: дослідження теоретичних та практичних аспектів управління активами підприємства на засадах вартісно-орієнтованого управління та обґрунтування можливих шляхів його удосконалення.

Методи дослідження: горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, метод порівняння, факторний аналіз, метод ланцюгових підстановок.

Основні результати дослідження: Досліджено теоретичні підходи сутності управління активів, значення ринкової вартості, сутність концепції вартісно-орієнтованого управління. Розглянуто методичні підходи щодо оцінки та аналізу активів підприємства та вартості бізнесу. Надана загальна характеристика ПАТ «Північтранс» та проаналізовано його фінансово-господарську діяльність за 2017-2019 роки. Проаналізовано склад і структура активів. Проведена діагностика результативності управління активами ПАТ «Північтранс» та зв'язок зі зростанням ринкової вартості. Визначено проблеми та вузькі місця в управлінні активами. Запропоновано напрями підвищення ефективності управління активами підприємства.

Ключові слова: активи, вартість активів, ефективність, вартісно-орієнтоване управління, оборотні кошти, ринкова вартість, реструктуризація.

ЗМІСТ

Вступ.....	6
РОЗДІЛ 1. Теоретико- методичні основи управління активами підприємства задля зростання його ринкової вартості.....	8
1.1 Сутність управління активами на підприємстві та значення ринкової вартості.....	8
1.2 Методичні підходи до аналізу активів на засадах вартісної концепції...14	
РОЗДІЛ 2. Аналіз ефективності управління активами ПАТ «Північтранс» в контексті зростання його ринкової вартості.....	21
2.1 Загальна характеристика ПАТ «Північтранс» та аналіз його фінансово-господарської діяльності.....	21
2.2 Аналіз динаміки та структури активів ПАТ «Північтранс».....	26
2.3 Діагностика результативності управління активами ПАТ «Північтранс» та зв'язок зі зростанням ринкової вартості.....	31
Висновки та рекомендації	36
Список використаних джерел.....	41
Додатки.....	44

ВСТУП

Ефективне управління та раціональне використання активів підприємства впливає на успішний розвиток підприємства з особливостями виробництва та реалізації послуг в умовах конкурентної боротьби. Ефективність діяльності підприємства має забезпечувати ціла система управління активами, яка розробляє, впроваджує раціональні підходи в управлінні активами.

Фінансовий стан підприємства, його конкурентоспроможність на ринку, інвестиційна привабливість залежать від застосування збалансованих складових процесу управління активами. Підприємства існують в нестабільному та мінливому середовищі, від чинників якого залежить прийняття управлінських рішень. Управлінський процес, що залежить від багатьох чинників, як зовнішнього так і внутрішнього середовища, має характеризуватись унікальністю та відмінністю. Тому питання управління активами в сучасних ринкових умовах потребують врахування галузевих особливостей та умов діяльності конкретного підприємства.

Теоретико-методологічні аспекти управління активами розглянуті в працях таких учених – економістів як Бланк І.А., Олійник Т.О., Терещенко О.О, Поддєрьогін А.М, Фаріон І.Д., Коваленко Л.О., Крамаренка Г.О., Лахтіонової К.В та інших. У працях названих авторів досліджуються переважно базові категорії зазначеної наукової проблематики, алгоритмізується формування та використання економічних ресурсів, визначається вартість активів. Різноманітність наукової літератури не надає єдиних рекомендацій чи підходів в процесі розробки стратегії управління активами, що загострює проблеми в забезпеченні ефективного розвитку фінансової, виробничої та інвестиційної діяльності підприємства.

Сучасна наукова література надає велику кількість публікацій з питань управління активами, зорієнтованого на вартість без урахування специфіки діяльності підприємства та галузі. Тому питання управління активами та забезпечення збільшення його вартості потребують більш ґрунтовних досліджень. Вище вказане обумовлює актуальність даного дослідження.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідити теоретичні та практичні аспекти управління активами підприємства на засадах вартісно-орієнтованого управління та обґрунтувати можливі шляхи його удосконалення.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є управління активами підприємства на засадах вартісно-орієнтованого управління.

Предметом кваліфікаційної роботи є теоретичні, методологічні, методичні та прикладні аспекти управління активами підприємства на засадах вартісно-орієнтованого управління.

Головними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- дослідити теоретичні аспекти управління активами;
- визначити значення ринкової вартості;

- розглянути методичні підходи до аналізу активів на засадах вартісної концепції;
- дати загальну характеристику ПАТ «Північтранс» та проаналізувати його фінансово-господарську діяльність;
- провести діагностику результативності управління активами ПАТ «Північтранс» та зв'язок зі зростанням ринкової вартості;
- запропонувати напрями підвищення ефективності управління активами ПАТ «Північтранс» у контексті зростання ринкової вартості.

Інформаційною базою дослідження виступають фінансова звітність ПАТ «Північтранс» за 2017-2019 рр., сайт ПАТ «Північтранс», статистичні дані з сайту Державної служби статистики України, навчальна та науково-практична література, чинна нормативно-правова база України, інформація мережі Інтернет.

Наукова новизна даної роботи полягає у систематизації наявних підходів щодо методики управління активами на засадах вартісно-орієнтованого управління.

Практична значущість роботи полягає в узагальненні методики проведення системи фінансових показників-індикаторів і факторів банкрутства підприємств, показників та рівнів фінансового потенціалу як резерву запобігання банкрутства підприємств; розроблені методичних рекомендацій та заходів щодо удосконалення управління активами за засадах вартісно-орієнтованого управління, які можуть бути використані підприємствами.

Результати дослідження апробовані на VI Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки», 17 листопада 2021 року у місті Полтава. Тема доповіді «Управління активом через зв'язок з вартістю».

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 67 стор., з них основна частина 32 стор. Робота містить 15 таблиць, 6 рис., 15 додатків, 46 літературних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА ЗАДЛЯ ЗРОСТАННЯ ЙОГО РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ

1.1 Сутність управління активами на підприємстві та значення ринкової вартості

Оснoву функціoнування підприємства становлять його активи (майно).

Дослідження визначення сутності активів підприємства показало, що єдине значення відсутнє.

За І.О. Бланком, активи підприємства – це контрольовані ним економічні ресурси, сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу, які характеризуються детермінованою вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід, постійний оборот яких у процесі використання пов'язаний з чинником часу, ризику та ліквідності [2].

Коваленко Л.О. визначає активи, як всі види майна підприємства, що належать йому на праві власності й використовуються для здійснення статутної діяльності [10].

Згідно трактовки Поддєрьогіна А.М., активи - це ресурси, контрольовані підприємством, сформовані у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому [25].

Ковальов В.В. дає таке трактування «Активи підприємства – це ресурси, які перебувають у розпорядженні підприємства і, використання яких веде до збільшення економічних вигод у майбутньому» [9, с. 197].

Рєпіна І.М. під активами підприємства розуміє варіативну частину його ресурсів, яка обирається суб'єктом господарювання для здійснення підприємницької діяльності за схваленої бізнес-моделі через свою здатність, з урахуванням фактору часу та ризику, приносити економічну вигоду та забезпечувати конкурентоспроможність підприємства на конкретному ринку [28, с. 552].

Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. вважають, що активи балансу містять відомості про розміщення капіталу, що є в розпорядженні підприємства, тобто про вкладення в конкретне майно і матеріальні цінності, про витрати підприємства на виробництво і реалізацію продукції і про залишки вільної готівки [13], [36].

Олійник Т.В. та Мірошніченко О.В. вважають активи підприємства, як економічні ресурси у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються з метою одержання прибутку [21].

В.М. Шелудько вважає, що активи підприємства – це майно в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане підприємством за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебувають у його розпорядженні та

призначені для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку [39].

Багато вчених, трактують категорію «активи підприємства», базуючись на положеннях бухгалтерського обліку. Зокрема, у Розділі 4 «Концептуальної основи фінансової звітності за МСФЗ» визначення активу наступне: «актив - це ресурс, контрольований суб'єктом господарювання в результаті минулих подій, від якого очікують надходження майбутніх економічних вигід до суб'єкта господарювання» [41].

Економічний словник за редакцією Осовської Т.В. дає тлумачення поняття активів наступне: актив бухгалтерського балансу (англ. Assets of accounting balance) – частина (ліва) балансу бухгалтерського, що вказує на певну дату, склад і розміщення всіх належних на даному підприємстві (організації, установі) матеріальних цінностей, грошових коштів» [22].

Поняття «активи» за різними тлумаченнями в науковій термінології мають відмінності в поясненнях, але економічну сутність несуть однакову. В господарській діяльності використовують різні терміни, які характеризують окремі види активів підприємства. Для визначення сутності категорії «активи» в таблиці 1.1 розглянуто їх характерні ознаки, які виділяють науковці в наукових статтях, монографіях та дисертаціях.

Таблиця 1.1 - Ознаки, що характеризують активи відповідно до наданих визначень в науковій літературі

№ з/п	Характерні ознаки активів	Автори									
		Бланк І.О.[2]	Горецька Л.Л.[5]	Коваленко Л.О. Ремньова М.Л. [10]	Лахтіонова Л.А.[14]	Малєєва А.В., Харченко Е.В.[15]	Олійник Т.О. Мирошниченко О.В. [21]	Руднюк Г.Г.[28]	Урбан Н.М., Фаріон І.Д.[33]	Шелудько В.М.[38]	Разом
1	Ресурси	+				+	+		+		4
2	Майно		+	+			+	+		+	5
3	Майнові права		+	+	+	+					4
4	Перебувають під контролем	+	+						+		3
5	Належність підприємству		+	+	+	+		+		+	6
6	Створені за допомогою інвестованого капіталу	+				+			+		3
7	Грошова оцінка		+			+		+	+		4
8	Засоби				+						1
9	Економічні вигоди	+	+	+		+	+		+	+	7

Джерело: складено автором за даними [2, 5, 10, 14, 15, 21, 28, 33, 38].

За підсумками таблиці 1.1 спостерігаємо, що найбільш поширеною ознакою активів у науковій літературі є здатність приносити економічні вигоди [2],[5],[10],[15],[21],[33],[38].

Ознакою «належність підприємству» в характеристиці активів наділяють також більшість дослідників [5],[10],[14],[15],[28],[38].

Визначення активів дослідниками Л.О.Коваленко та Ремньової, В.М.Шелудька, Г.О.Крамаренка та О.Є Чорної акцентують увагу на тому, що активи – це майно підприємства, сформоване за рахунок власних або залучених ресурсів [5],[10],[21],[28],[38].

Бланк І.О. та Урбан Н.М. звертають увагу на те, що для характеристики активів необхідно використати вираз – «здатність генерувати доходи», тобто формувати дохід в процесі ефективного використання активів. Малєєва А.В. зазначає, що здатність генерувати дохід притаманна активам як економічним ресурсам, які є продуктивними [2],[15],[21],[33]. Це одна з характеристик активів, що являє собою їх здатність до випуску певного обсягу продукції за одиницю часу в процесі господарської діяльності.

Ряд науковців звертають увагу на те, що актив повинен мати грошову оцінку. При цьому окремі вчені ототожнюють категорію «актив» з ресурсами, а інші розуміють під активами майно підприємства. Малєєва А.В., Харченко Е.В. та Урбан Н.М. підкреслюють, що активи створені за допомогою інвестованого капіталу.

Згідно концепцій вчених – економістів, сутність активів розглядається як об'єкт обліку, власності, управління та інвестування.

Узагальнюючи пояснення вчених економістів щодо сутності активів робимо висновки, що активи – це майнові цінності підприємства, що формуються за рахунок інвестованого в них капіталу, мають грошову оцінку та вартість, характеризуються продуктивністю і здатністю генерувати доходи. На основі існуючих підходів щодо відношення активів до виду діяльності, ступенів ліквідності, ціни залучення та характеру участі в господарській діяльності наведено класифікацію активів за різними ознаками в додатку А.

Активи відображають виробничий потенціал підприємства, величина і структура яких постійно змінюються, підрозділяються за багатьма класифікаційними ознаками, від яких залежать напрямки управління активами підприємства. До них належать усі матеріальні цінності, нематеріальні активи та кошти, що належать суб'єкту господарювання на певну дату, їх розміщення та використання [13]. В додатку Б зображено склад активів підприємства. Інформація про склад активів міститься у бухгалтерському балансі.

В сучасних наукових роботах єдиних рекомендацій чи підходів, що допомагають підприємству управляти розвитком активів для підвищення ефективності його діяльності, завоювання нових ринків, впровадження інновацій, не існує.

Згідно точки зору Коваленко Л.О. управління активами – це система

принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із оптимальним їх формуванням з різноманітних джерел, а також забезпеченням ефективного їх використання в різних видах господарської діяльності підприємства [10 с. 259].

Коваленко Л.О. вважає основним завданням управління необоротними активами ефективність використання основних фондів та постійне їх оновлення. Стосовно оборотних активів політика управління має бути направлена на прискорення оборотності, ліквідність та прибутковість [10].

Крамаренко Г.О. поділяє управління активами на активне та пасивне. Задача активного управління активами - вибір найбільш вигідного варіанту інвестицій, пасивного управління активами - постійний контроль за ефективним використанням належного підприємству майна [13].

З точки зору Момот Т., управління оборотними активами – це основна ланка цілісної системи управління на підприємстві. А управління необоротними активами – низка обґрунтованих управлінських рішень та їх застосування в практиці [17].

На основі проведеного аналізу наукової літератури сформовано організацію процесу управління, що зображено на рисунку 1.1.

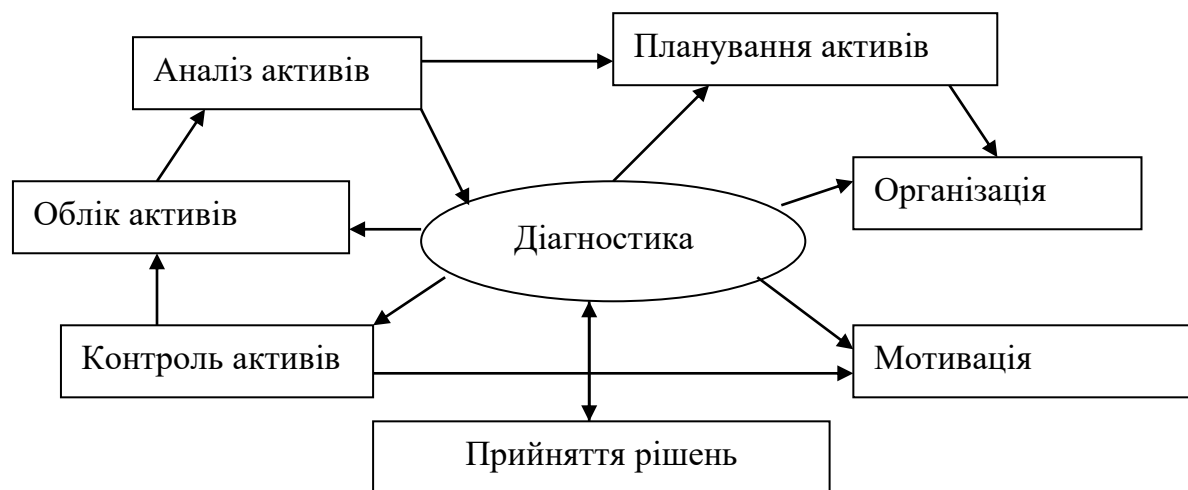

Рисунок 1.1 - Схема процесу управління активами

Джерело: складено автором за даними [3;25;30]

Схема процесу управління демонструє, що менеджмент підприємства приймає рішення на основі діагностики, що виконує завдання контролю, обліку, аналізу, від яких залежать планування (бюджетування) і організації фінансової діяльності. Між ланками процесів управління існує тісний зв'язок та вплив. Практична реалізація фінансового менеджменту визначається обґрунтованістю його фінансової стратегії та тактики [25].

Згідно Балансу (Звіт про фінансовий стан) активи поділяються на необоротні та оборотні, тому політику системи управління активами слід розглядати за структурними складовими: - управління необоротними

активами, - управління запасами, - управління дебіторською заборгованістю, - управління грошовими потоками.

На основі аналізу визначень та трактувань щодо специфіки управління активами робимо узагальнення:

- Управління як необоротними так і оборотними активами є частиною фінансової стратегії, до основних принципів якої належать безпечність, ліквідність та прибутковість.

- Управління необоротними активами пов'язане з ефективністю використання основних фондів та їх оновленням.

- Управління оборотними активами направлене на максимізацію грошових залишків, зменшення запасів, забезпечення ліквідності та платоспроможності.

- Єдиною рисою в управлінні активами є забезпечення розвитку підприємства зі збільшенням його прибутковості та досягнення оптимальної структури джерел фінансування.

Процес управління активами підприємства є системою складних рішень та завдань, що направлені на вироблення загальногосподарської стратегії його розвитку – виробничу, фінансову, інвестиційну [23].

За ствердженням Момот Т.В. ефективність політики управління активами впливає на зростання вартості підприємства та залежить від проведення оцінки [17]. Від результатів оцінки вартості активів залежать різні аспекти господарської діяльності підприємства: 1) об'єктивність бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності; 2) потреба в капіталі, необхідному для формування активів; 3) вплив вартості активів на рівень собівартості продукції та цінову політику; 4) об'єктивність фінансових результатів діяльності; 5) використання вартості активів під час залучення підприємством кредитів для їх майнового забезпечення; 6) обов'язковість оцінки вартості активів при майновому страхуванні; 7) вартість активів являє собою базу для розрахунків з метою оподаткування; 8) вартість активів безпосередньо впливає на формування показника ринкової вартості підприємства, який у системі фінансового менеджменту є одним з найважливіших [40, с. 111].

Спостереження за науковими публікаціями доводить, що в сучасних умовах інвесторів цікавить не лише ефективність операційної діяльності підприємства та пошук шляхів забезпечення росту прибутків, а й збільшення доходів внаслідок зростання вартості компанії.

За останні роки все більшого поширення набуває концепція вартісно-орієнтованого управління (Value-Based Management, VBM), як сучасна альтернатива поглядам на управління операційною, фінансовою та інвестиційною діяльністю підприємства. Уміння управляти вартістю підприємства дозволяє приймати більш успішні управлінські рішення, найбільш ефективно перерозподіляти грошові потоки. Одними з найважливіших інструментів ефективного ведення бізнесу є оцінка та управління вартістю для прийняття рішень про придбання або реалізацію активів.

Аналіз наукової літератури свідчить, що теоретичні засади стосовно вартісно-орієнтованого управління науковцями чітко не сформульовані.

Терещенко О.О. трактує цей підхід менеджменту, як прийняття будь-яких управлінських рішень, що ґрунтуються на обліку всіх видів витрат та доходів, як поточних, так і перспективних, що здатні впливати на зміну вартості компанії. При застосуванні вартісно-орієнтованого управління можуть бути враховані альтернативні витрати та доходи, наприклад за допомогою використання моделей дисконтування. Терещенко О.О. вважає, що вартісно - орієнтований менеджмент базується на управлінні фінансовими параметрами підприємства на основі планування, оцінювання та контролю чинників, які визначають його вартість [32].

Єсіпов В. визначає ринкову вартість як економічний критерій, що відображає інтегральний ефект впливу прийнятих рішень на всі параметри, за якими оцінюється діяльність та дозволяє визначити справедливую ціну підприємства, по якій об'єкт в умовах конкуренції може бути відчужений на відкритому ринку [6].

Як відомо, на показники ефективності управління активами впливають різні чинники, як зовнішні так і внутрішні. Серед різновидів показників багато дослідників акцентують увагу на показнику «вартість підприємства».

Досліджуючи основні компоненти вартісно – орієнтованого управління активами, виокремлено наступні складові розвитку (рис.1.2).

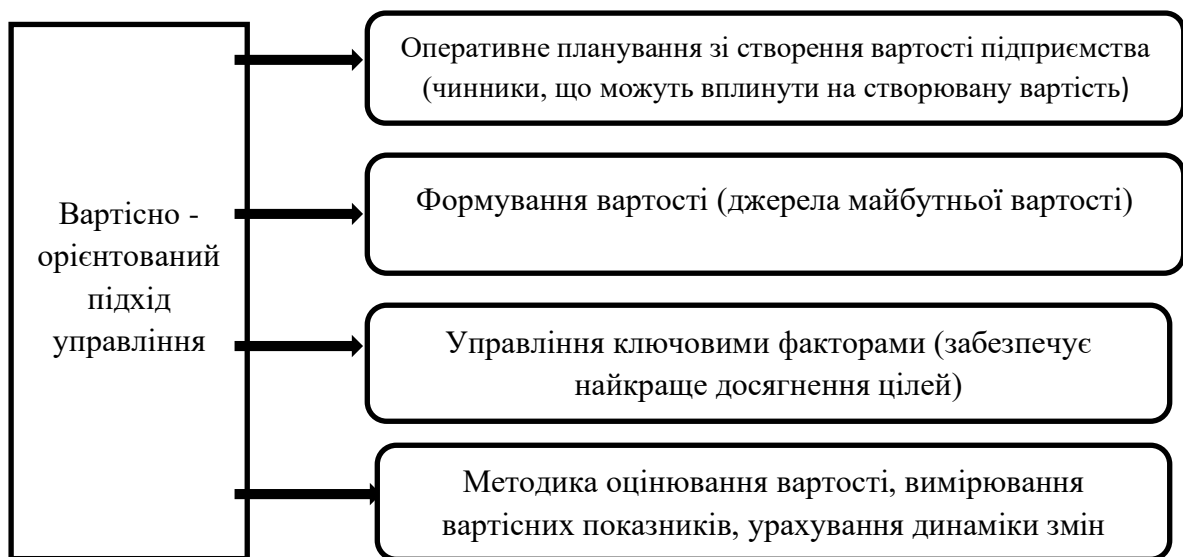

Рис.1.2 - Складові розвитку вартісно-орієнтованого управління
Джерело: складено автором за даними [6]

Згідно позиції Терещенка О.О. управлінський механізм працює за допомогою стратегічних інструментів управління. Серед найбільш популярних в Україні управлінських інструментів визначають стратегічне планування, місію, бачення та бенчмаркінг. Рідше застосовують процесно – орієнтоване керування, збалансовану систему показників ефективності діяльності (BSC), аналіз вартості та реінжиніринг бізнес – процесів [32].

Узагальнюючи вище наведене, робимо загальні висновки: за твердженнями авторів вважаємо, що сутність активів можна інтерпретувати як майнові цінності підприємства, що формуються за рахунок інвестованого в них капіталу, мають грошову оцінку та вартість, характеризуються продуктивністю і здатністю генерувати доходи. Управління активами – це складна система, яка розробляє та впроваджує раціональні підходи в управлінні активами; пов'язана з інвестиціями, що направлені на технічний розвиток, з фінансуванням поточної виробничої діяльності, з маневруванням тимчасово вільних грошових коштів, а також з використанням, реалізацією та ліквідацією об'єктів майна. Інноваційне вартісно-орієнтоване управління (VBM) – це управління розвитком підприємства, яке проводиться шляхом дослідження й оцінювання майбутньої вартості його активів з урахуванням змін витрат на запаси, зміни грошового потоку та складу дебіторської заборгованості. Між механізмом управління активами та вартістю підприємства існує нерозривний взаємозв'язок, результатом якого є зміна вартості активів.

1.2 Методичні підходи до аналізу активів підприємства на засадах вартісної концепції

Дослідження наукової літератури дає зробити висновки, що існують різносторонні методичні підходи щодо аналізу активів. Враховуючи тему дослідження, аналіз активів слід досліджувати у поєднанні з оцінкою вартості підприємства. Методичні підходи щодо аналізу активів розглянемо в два етапи: перший - розгляд показників пропозицій вчених, що дозволяють оцінити стан активів підприємства та ефективність їх використання. Другим етапом розглянемо методичні підходи щодо методики оцінки вартості підприємства.

Першочерговим завданням для управлінських дій керівництва є класичне проведення аналізу та оцінки активів. Спостереження за підходами щодо аналізу активів, дає зробити висновок, що єдиної методики не існує.

Більшість економістів пропонують почати аналіз складу майна підприємства з вивчення структурних змін та визначення питомої частки кожного виду майна в загальній валюті балансу і вивчити причини змін структури майна (вертикальний і горизонтальний аналіз балансу).

Ізмайлова К.В., надає методику аналізу майна підприємства, яка розглядає одночасно структуру і джерела утворення майна за допомогою порівняльного аналітичного балансу (матричний баланс) [8].

Є.В. Мних та Лахтіонова Л.А акцентують увагу на оптимальності запасів, аналізі дебіторської заборгованості та ділової активності підприємства. Досліджуючи якісні параметри дебіторської заборгованості, для розрахунку пропонують такі аналітичні показники: коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості; середній термін простроченої заборгованості; оборотність дебіторської заборгованості [14;18].

Автори Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. в своїй

методиці пропонують коефіцієнти «реальної вартості майна», що надають якісну характеристику основних засобів: розрахунок частки активної частини основних засобів; коефіцієнтів зносу, придатності, оновлення; вибуття, індексу постійного активу, довгострокового залучення позикових коштів, накопичення зносу [24].

Крамаренко Г.О. вважає важливим етапом аналізу майна підприємства порівняння темпів приросту активів з темпами приросту фінансових результатів. Загальну структуру активів характеризує коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів. Важлива характеристика структури коштів підприємства - коефіцієнт майна виробничого призначення.

Крамаренко Г.О. пропонує в своїй методиці розглядати взаємозв'язок фінансового результату (прибутку) і зміни величини грошових коштів підприємства, використовуючи непрямий і прямий методи. Суть непрямого методу аналізу руху грошових коштів полягає у перетворенні величини чистого прибутку на величину грошових коштів, що надасть можливість розрахувати реальний приплив готівкових коштів [13].

В методиці Коробова М.Я. для загальної характеристики майнового стану підприємства запропоновано використовувати наступні показники: - показники оцінки майнового стану; - рентабельності підприємства; - оцінки ліквідності підприємства; - оцінки ділової активності; - показники оцінки фінансової стійкості підприємства [12].

Шиян Д.В. в своїй методиці розглядає більш ретельно ефективність використання оборотного капіталу і пропонує проводити факторний аналіз оборотності та розраховувати величину вивільнених обігових коштів [38].

Особливістю методичного підходу Терещенка О.О. є аналіз робочого капіталу та поділ показників ліквідності та платоспроможності на ступені, зіставляючи їх з зобов'язаннями [30].

Практика доводить, що підприємства для аналізу активів застосовують методики Міністерства фінансів та Міністерства економіки України «Методичні рекомендації щодо ефективності прийняття управлінських рішень органами управління відкритих акціонерних товариств з державними корпоративними правами у статутних фондах», що відрізняються характером розрахунків від пропонованих методик вчених – економістів.

В додатку В наведено пропозиції вчених-економістів щодо методичних підходів аналізу активів підприємства. Автори занесені в наступному порядку: 1 - Мец В.О., 2 - Ізмайлова К.В., 3 - Мних В.Є., 4 - Крамаренко Г.О., 5 – Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю., 6 – Шиян Д.В., 7 – Лахтіонова Л.А., 8 – Коробов М.Я., 9 – «Методика аналізу ефективності управління державними корпоративними правами», 10 – Терещенко О.О.

Незважаючи на різні методики оцінки показників діяльності підприємств, доведено, що методичні підходи до аналізу активів підприємства у кожного автора має спільні риси й особливості в запропонованих розрахунках. На основі аналізу досліджень різних науковців

щодо методики оцінки активів вважаємо, що найбільш повний перелік показників пропонують вчені-економісти Ізмайлова К.В., Коробов М.Я. та Терещенко О.О, тому в даній кваліфікаційній роботі застосуємо для розрахунків ці пропозиції показників.

На другому етапі аналізу активів розглянемо показники вартості підприємства.

На думку О.А. Ніколайчук, в процесі аналізу формування вартості слід приділити внутрішнім факторам, адже вони є визначальними для нарощування прибутковості та підвищення результативності бізнесу. Пропонована їх класифікація включає три компоненти формування вартості фінансової, майнової та масштабу бізнесу (див. дод. Д). Дана типізація факторів дозволить зосередити увагу на ключових внутрішніх параметрах управління вартістю підприємства. Визначення впливу пропонованих факторів генерування вартості є можливим шляхом використання методів кореляційно-регресійного аналізу, що створює підґрунтя для комплексного їх оцінювання та управління вартістю підприємства [19].

Найбільший вплив факторів на ефективність використання активів можна прослідкувати за допомогою багатофакторної моделі Дюпона, запропонованої корпорацією Дюпон, в основі якої є коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу (ROA), рентабельність продажів (NPM) та прибуток до сплати процентів та податків (ЕВІТ). Використання факторного аналізу DuPont в системі фінансової стратегії підприємств пропонують вітчизняні вчені О. О. Терещенко, А. М. Поддєрьогін, К.В. Ізмайлова [8],[25],[29-30]. Багатофакторна модель Дюпона розглянута у додатку Г. Факторний аналіз DuPont дозволяє провести аналіз основних драйверів створення вартості для акціонерів і виявити глибинні причини незадовільного рівня прибутковості та ефективності господарської діяльності підприємства. За рахунок здатності формули до дезінтеграції існує можливість ідентифікувати та розкрити внутрішні резерви, що сприятимуть майбутньому ринковому зростанню [42].

Б. Фелпс відзначає, що головним вимірником ефективності системи управління активами серед показників має бути показник зростання вартості бізнесу, оскільки він надає можливість кількісно оцінити й одночасно охарактеризувати ефективність витрачання коштів, зробити висновки щодо результативності використання майна підприємства [35].

Аналіз праць вітчизняних і зарубіжних вчених показав, що запропоновані методи оцінки вартості підприємства у межах того чи іншого підходу дублюють один одного, являючи собою не самостійний метод, а є лише модифікацією основного. На основі систематизації та узагальнення досліджених робіт [1],[6],[17],[26],[32] було сформовано укрупнену класифікацію методів оцінки вартості підприємства у межах традиційних та нових підходів до оцінки. В зарубіжній та вітчизняній практиці для оцінювання вартості майна виділяють наступні методичні підходи до оцінки вартості підприємства:

1) Майновий (витратний):

- оцінка за відновною вартістю активів (витратний підхід) - заснований на визначенні суми витрат, необхідних для відтворення або заміщення об'єкта оцінювання з урахуванням його фізичного та морального зносу;

- метод розрахунку чистих активів - це величина, яка визначається шляхом вирахування із суми активів організації суми її зобов'язань. Розрахунок за методом чистих активів зводиться до визначення різниці між активами та пасивами (зобов'язаннями). Показник чистих активів (net assets, net worth) має бути як мінімум позитивним;

- розрахунок ліквідаційної вартості - за яким вартість бізнесу дорівнює сумарній вартості всіх активів підприємства за вирахуванням зобов'язань з урахуванням витрат на його ліквідацію;

- метод надлишкового прибутку – оцінка ринкової вартості сукупних нематеріальних активів. Полягає у виявленні тієї частки прибутків підприємства, яку воно отримує регулярно та яка не може бути обґрунтована наявністю оцінених матеріальних активів (надлишковий прибуток) та її подальшої капіталізації.

2) Дохідний підхід:

- дисконтування грошових потоків – вартість об'єкта оцінки прирівнюється до теперішньої вартості майбутніх грошових потоків (Cash-flow);

- визначення капіталізованої вартості доходів: а) розрахунок показника грошового потоку (CF), що генерується бізнесом в найбільш характерний рік з позиції довгострокової перспективи функціонування бізнесу; б) розрахунок ставки капіталізації (R) з урахуванням ризиків, характерних для бізнесу, й очікуваної тенденції зміни грошового потоку в майбутньому; в) розрахунок вартості підприємства (V) за формулою капіталізації (1.1):

$$V = CF / R, \quad (1.1)$$

де V – вартість підприємства;

CF – показник грошового потоку;

R – ставка капіталізації;

г) введення підсумкових коригувань.

Ставка капіталізації обчислюється згідно із середньою ставкою позичкового капіталу на ринку позичкових ресурсів із урахуванням інфляції. Ставку дисконтування для цілей оцінки вартості підприємства рекомендують розраховувати на основі використання моделі середньозваженої вартості капіталу (WACC) за формулою:

$$WACC = K_{вк} \frac{BK}{K} + K_{пк} \frac{ПК}{K}, \quad (1.2)$$

де $K_{вк}$ - очікувана ставка вартості власного капіталу;

$K_{пк}$ - очікувана ставка вартості позичкового капіталу;

K - сума капіталу підприємства;

ВК- сума власного капіталу;
 ПК - сума позичкового капіталу.

Методом капіталізації доходів вченими економістами передбачено використання бруто- та нетто-підходів. Нетто-підхід визначає вартість підприємства, як відношення чистого прибутку до ставки капіталізації. Вартість підприємства за бруто - підходу розраховується як різниця частки від ділення прибутку до сплати процентів на середньозважену вартість капіталу та суми позичкового капіталу. Бруто-підхід рекомендовано використовувати, якщо підприємство має задовільну структуру капіталу та не перевантажене боргами.

3) Ринковий:

- метод ринку капіталу: оцінювання бізнесу проводять виходячи з аналізу ринкових цін на акції аналогічних компаній;
- метод угод: оцінювання бізнесу проводять з урахуванням цін на придбання контрольних пакетів акцій підприємств - аналогів;
- метод галузевих коефіцієнтів: вартість бізнесу оцінюється орієнтовно виходячи зі статистики купівлі – продажу аналогічних компаній.

Базові показники вартісної оцінки, що можуть бути використані в процесі здійснення вартісно-орієнтованого менеджменту на підприємстві, подані в додатку Е. За найбільшою загальною класифікацією показники вартості можна поділити на відносні (RONA, ROIC, ROI, CFROI, ROS) та абсолютні (EVA, SVA, MVA, VaR, DRV), від значення яких залежить прийняття управлінських рішень.

Полтініна О.П. пропонує розглядати для оцінки вартості підприємства такі показники, як Додана економічна вартість (EVA-Economic Value Added), додана ринкова вартість (MVA-Market Value Added), рентабельність інвестицій (CFROI-Cash Flow Return on Investments), додана акціонерна вартість (SVA-Shareholders Value Added) та додана грошова вартість (CVA-Credit Valuation Adjustment). Аналіз зарубіжної практики управління показує, що менеджерів цікавить питання технології розрахунку доданої вартості підприємства, адже керівникам необхідний інструмент управління як витратами, так і капіталом. Системи ABC і EVA – дві концепції, які стають все більш популярними серед компаній широкого спектра галузей. Для створення вартості компанії може використовуватися інтегрована система ABC-EVA. Система ABC – це система обліку витрат, оскільки у процесі діяльності споживаються ресурси (у т.ч. і в частині накладних витрат), а продукти вимагають певних процесів, то вартість продуктів пов'язана з вартістю ресурсів. Система ABC надає не лише відносно точні дані про витрати, але й інформацію про джерела витрат [25],[35]. EVA представляє залишковий прибуток, що залишається після вирахування вартості всього капіталу, тоді як бухгалтерський прибуток визначається без вирахування вартості власного капіталу. Іншими факторами відмінностей є можливі поправки на амортизацію, витрати на дослідження і розробки, оцінку запасів [19], [29]. Терещенко О.О. та Стецько пропонують

розраховувати показник EVA як різницю між операційним прибутком до сплати процентів та податків (ЕВІТ) та витратами на капітал [29].

Момот Т.В. зазначає, що для оцінки вартості підприємства з урахуванням специфіки його діяльності найбільш виправданим є дохідний підхід, що дозволяє розрахувати та виявити вплив на зростання вартості зміни запасів, виявити взаємозв'язок між оборотним капіталом та грошовим потоком, визначає вплив витрат на закупівлю та утримання запасів на вартість підприємства [17].

Розглянуті методичні підходи до оцінки вартості підприємства мають переваги та недоліки, що узагальнено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 - Переваги та недоліки методичних підходів оцінки вартості підприємства

Методичний підхід	Переваги	Недоліки
Витратний	<ul style="list-style-type: none"> - відображає реальний поточний майновий стан незалежно від прибутковості; - враховує рівень технологічного розвитку підприємства; - показує фактичні операційні витрати, вкладені в бізнес 	<ul style="list-style-type: none"> - не враховує моральний знос активів; - необ'єктивна оцінка вартості окремих нематеріальних активів; - фінансові результати діяльності та перспективи не впливають на результат оцінки
Дохідний	<ul style="list-style-type: none"> - враховує використання комплексу активів у порівнянні з ефективністю використання власного та залученого капіталу 	<ul style="list-style-type: none"> - неможливість оцінити неприбуткове підприємство; - складність процесу прогнозування (використовується припущення); - неможливість встановити ризики бізнесу для прогнозування
Ринковий	<ul style="list-style-type: none"> - простий у використанні 	<ul style="list-style-type: none"> - неможливість проведення оцінки за відсутністю ринку об'єктів-аналогів; - зорієнтовано на великі підприємства; - недостовірні дані стосовно підприємств-аналогів;

Джерело: складено автором на основі джерел [1, 6, 17, 26, 32]

В залежності від конкретних цілей та завдань можна виконати фінансовий аналіз різного ступеня деталізації, використовуючи різноманітні набори показників. З урахуванням вищенаведеного пропонуємо зробити аналіз оцінки вартості активів за пропозиціями методології Терещенка О.О. [31-32]. Схематично методологічний підхід, що використовується в розрахунках оцінки вартості активів наведено на рис. 1.3

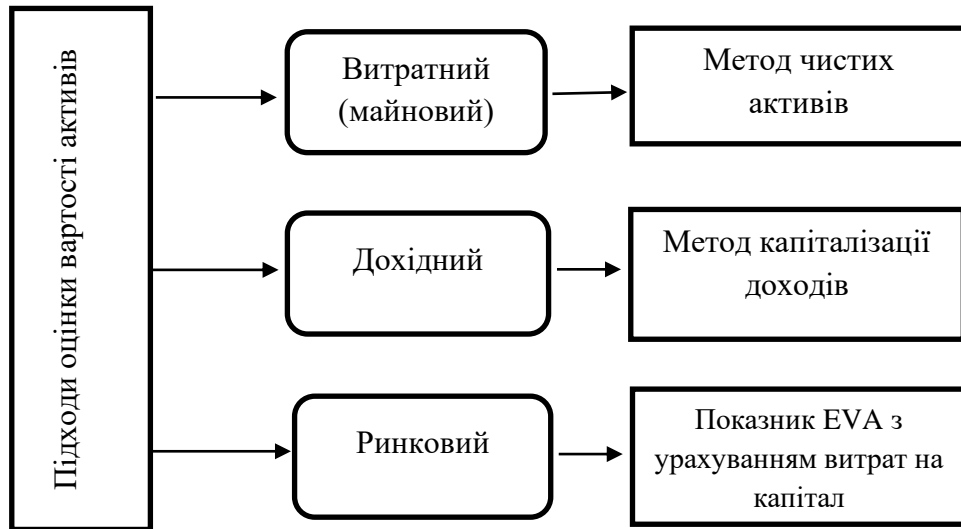

Рис.1.3 - Схема методологічного підходу оцінки вартості активів
Джерело: складено автором за даними [31-32]

Для забезпечення стабільності фінансового стану підприємства необхідно своєчасно та постійно вивчати склад, структуру майна, а також причини зміни складу майна, від чого залежить правильність та доцільність вкладення фінансових ресурсів у активи.

Першочерговим завданням управління активами підприємства має бути забезпечення високого рівня ліквідності, своєчасного оновлення та раціональне використання активів, забезпечення оптимальної структури джерел фінансування. Управління дозволяє якісно оцінити процес управління через координацію стратегічних рішень і мотивацію менеджменту. Ефективність діяльності підприємства дозволяє визначити оцінку вартості підприємства, що впливає на перспективність грошових потоків, зростання доходів підприємства та зростання ринкової вартості. На відміну від існуючих концепцій управління, вартісно-орієнтоване управління враховує усі види витрат та доходів, дає змогу оцінювати вплив факторів не фінансового характеру на результати діяльності підприємства. Інтегрована система ABC-EVA може використовуватися для створення вартості компанії через покращення структури витрат.

Узагальнюючи різноманітність підходів методик оцінки ефективності управління та вартості активів робимо висновок, що оцінку вартості підприємства бажано проводити одночасно з позицій вибору підходів, що більш підходять специфіці підприємства, та результат знаходити враховуючи цілі оцінювання, умови, стан самого об'єкта та його економічного середовища.

Перевагою різноманітності методичних підходів щодо аналізу активів є можливість отримати різні висновки про фінансовий стан окремого підприємства внаслідок вмісту в них різних показників фінансового стану підприємств.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПАТ «ПІВНІЧТРАНС» В КОНТЕКСТІ ЗРОСТАННЯ ЙОГО РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ

2.1 Загальна характеристика ПАТ «Північтранс» та аналіз його фінансово-господарської діяльності

ПАТ «Північтранс» представляє комплексне автотранспортне підприємство, що надає пасажирські перевезення та обслуговує технічно рухомий склад. Підприємство забезпечує пасажирські перевезення в міських, приміських, міжміських та міжобласних напрямках транспортом різної пасажиромісткості різних марок, основними з яких є: «MAN, I-VAN, БАЗ, МАЗ, Mercedes Sprinter, Рута».

ТОВ «Північ Транс» стало правонаступником всього майна, усіх прав та обов'язків ПАТ «Північтранс» з 2020 року.

Основними видами діяльності, якими займається підприємство, є: - перевезення пасажирів у міському, приміському та міжміському сполученнях; - перевезення вантажів автотранспортом; - перевезення пасажирів на замовленнях; - послуги з ремонту транспортних засобів; - здача власного майна в оренду.

Неосновними видами діяльності є надання послуг діагностики, обслуговування сторонніх організацій медиками та механіками при випуску на лінії транспортних засобів, надання рекламних послуг на транспорті. Схему управління підприємства зображено в додатку Ж.

Метою діяльності підприємства є підвищення вартості бізнесу та одержання прибутку, створення високо конкурентного бізнесу з використанням найкращих підходів та методів управління, збільшення ефективності роботи, спрямованої на ріст прибутковості та максимізації ринкової капіталізації, побудова системи взаємовідносин із зовнішнім середовищем на принципах прозорості та відкритості.

Конкурентами Товариства в м. Кривому Розі є підприємства та організації, які надають аналогічні транспортні послуги перевезення пасажирів по місту та в приміських напрямках, та приватні підприємці, кількість яких постійно зростає. ПАТ «Північтранс» має найбільшу мережу обслуговування маршрутів та позиціонує себе, як найбільше підприємство з перевезення пасажирів у місті.

Основними клієнтами підприємства є населення міст та області та гості, а також фізичні особи та підприємства, організації та бюджетні установи, що використовують різні види транспорту на замовлення.

Аналіз та оцінка показників фінансово - господарської діяльності ПАТ «Північтранс» за роки діяльності 2017-2019 розглянуто за даними фінансової звітності («Баланс», «Звіт про фінансові результати»), що наведено в додатках К,Л,М,Н. Основні показники в динаміці наведено в таблиці 2.1

Таблиця 2.1 - Основні показники діяльності ПАТ «Північтранс»

Показники	од. виміру	2017	2018	2019	Темп зміни,% 2018/2017	Темп зміни, % 2019/2018
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	тис. грн.	176305,0	162311,0	202654,0	-7,94	24,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	тис. грн.	136216	12090	164246	-11,24	35,9
Валовий прибуток	тис. грн.	40089,0	41411,0	38408,0	3,30	-7,3
Інші операційні доходи	тис. грн.	10504,0	9664,0	7435,0	-8,00	-23,1
Адміністративні витрати	тис. грн.	11 993	12 604	16 386	5,09	30,0
Витрати на збут	тис. грн.	4 530	4 722	6 692	4,24	41,7
Інші операційні витрати	тис. грн.	8 186	8 496	12 698	3,79	49,5
Прибуток (збиток) від операційної діяльності, в сумі	тис. грн.	25884,0	25253,0	10067,0	-2,44	-60,1
у % до чистої виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	%	14,7	15,6	5,0	5,97	-68,1
Інші фінансові доходи	тис. грн.	1 258	887	481	-29,49	-45,8
Інші доходи	тис. грн.	4 208	4 006	5 639	-4,80	40,8
Фінансові витрати	тис. грн.	7 017	7 222	6 767	2,92	-6,3
Інші витрати	тис. грн.	6 014	5 812	6 588	-3,36	13,4
Прибуток (збиток) до оподаткування	тис. грн.	18319	17112,00	2 832,00	-6,59	-83,5
у % до чистої виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	%	10,4	10,5	1,4	1,46	-86,7
Чистий прибуток (збиток) від звичайної діяльності	тис. грн.	15572	16732	2324	7,45	-86,1
Середньооблікова чисельність робітників	чол.	2031	2017	1996	-0,69	-1,0
Продуктивність праці робітників	тис. грн./ос.	86,8	80,47	101,53	-7,30	26,2
Середньорічна вартість основних засобів по первісній вартості	тис. грн.	345700	369630	372780	6,92	0,9
Фондовіддача	грн./грн.	64,65	55,40	70,21	-14,31	26,7
Середньорічна вартість оборотних активів	тис. грн.	28 631	28298	31508	-1,16	11,3
Оборотність оборотних активів	об.	58,46	62,76	55,97	7,36	-10,8
Коефіцієнт мобільності	Коеф.	0,10	0,09	0,13	-10	44,4
Капітал (майно)	тис. грн.	311449	341344	299103	9,60	-12,4
Власний капітал	тис. грн.	47 582	64353	66717	35,25	3,7
Статутний капітал	тис. грн.	3908	3908	3908	0,00	0,0
Рентабельність капіталу	%	5,00	4,90	0,78	-1,96	-84,1

Джерело: складено автором на основі фінзвітності ПАТ «Північтранс»

За даними таблиці 2.1 зроблено висновки: на фоні збільшення доходу від реалізації в 2019 році в порівнянні з 2018 роком на 24,9% спостерігається зменшення чистого прибутку на 86,1% (14408 тис. грн.) за рахунок збільшення собівартості на 35,9% (43346 тис. грн.), адміністративних витрат на 30% (3782 тис. грн.) та інших операційних витрат на 49,5%.

Власний капітал за рахунок збільшення прибутку збільшився на 2364 тис. грн. в 2019 році відносно 2018 (3,7%), що значно менше показника 2017-

2018 років (35,25% приріст власного капіталу відносно 2017 року). Середньорічна вартість основних засобів по первісній вартості зростає на 0,9% - підприємство поступово оновлює основні засоби. Фондовіддача склала в 2019 році в порівнянні з 2018 роком зростання 26,74%, в 2018 в зрівнянні з 2017 роком спостерігається зменшення на 14,31% показника фондовіддачі. Динаміку в бік зростання в 2019 році показує оборотний капітал – на 11,3% (3210 тис. грн.), позитивним є скорочення періоду оборотності оборотних активів – на 10,82%. Коефіцієнт мобільності в динаміці склав за 2017-2019 роки 0,1-0,09-0,13 відповідно, що говорить про малу частку оборотних засобів в активах. Зміна коефіцієнту мобільності зумовлено надходженням та вибуттям основних засобів протягом періоду дослідження.

Рентабельність капіталу знизилась з 5% у 2017 до 0,78% на кінець 2019 року. В статутному капіталі змін не відбулось.

З дослідження чинників робимо висновки, що на збільшення собівартості вплинуло підвищення вартості палива, запчастин та підвищення курсу долару, від якого залежить закупівля спеціальних моторних мастил та рідин для транспорту. Адміністративні витрати зросли завдяки росту вартості комунальних послуг, збільшення мінімальних заробітних плат з наступним збільшенням єдиного соціального внеску, що вплинуло на зменшення чистого прибутку.

На рисунку 2.1 відображено структуру доходів за видами діяльності ПАТ «Північтранс»

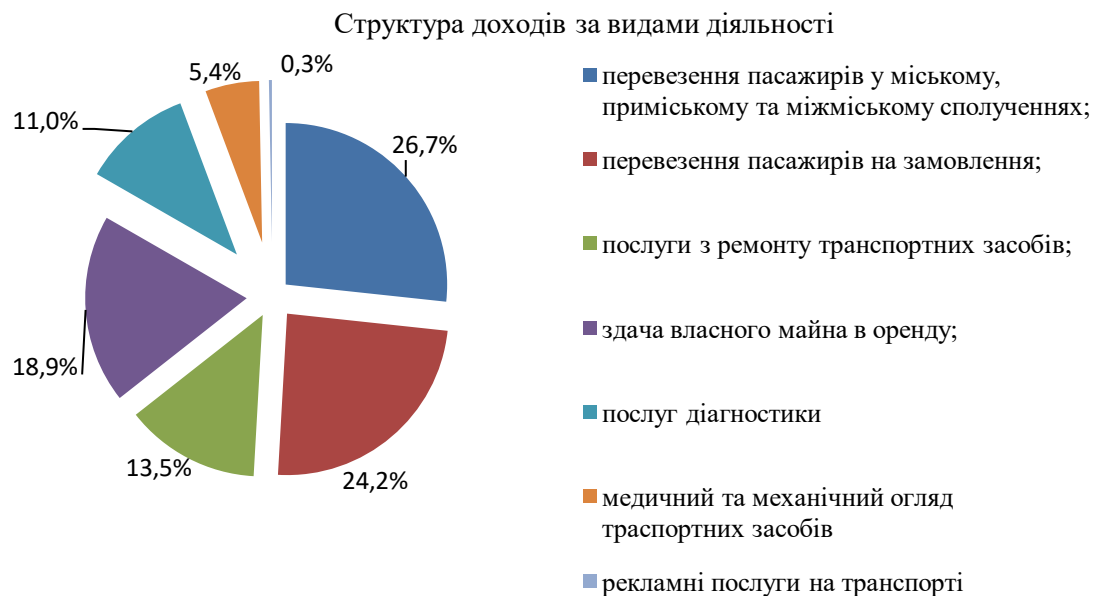

Рис.2.1- Структура доходів за видами діяльності ПАТ «Північтранс»
Джерело: складено автором на основі фінзвітності ПАТ «Північтранс»

Як видно з рисунка 2.1, найбільша частка наданих послуг належить пасажирським перевезенням на маршрутах (26,7%) та перевезенням на замовлення (24,2%). Товариство не має сезонного характеру роботи.

Одним із головних завдань управління активами має бути забезпечення довгострокової платоспроможності. Враховуючи рекомендовані нормативні значення показників ліквідності та платоспроможності Терещенка О.О., розраховано зазначені показники в динаміці (Табл.2.2)

Таблиця 2.2 – Динаміка показників ліквідності ПАТ «Північтранс» за період 2017 – 2019 років

№п/п	Показники	Норматив	роки			Абсолютне відхилення	
			2017	2018	2019	2018/ 2017	2019/ 2018
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2 і більше	0,054	0,065	0,048	0,011	-0,017
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	1 і більше	0,173	0,184	0,319	0,011	0,134
3	Коефіцієнт покриття	Більше 1	0,242	0,216	0,373	-0,026	0,157
4	Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	1	0,232	0,231	0,442	0,001	0,211
5	Робочий капітал	Більше 30%	-28,80	-29,73	-19,73	-	-

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ПАТ «Північтранс»

За даними таблиці 2.2 можна зробити висновки, що всі показники ліквідності не перевищують межу рекомендованих значень: коефіцієнт абсолютної ліквідності зменшився до 0,048 в 2018 році при рекомендованому значенні – 0,2. Терещенко О.О називає цей показник показником першого ступеня. Показник другого ступеня – коефіцієнт швидкої ліквідності відносно 2017-2018 років збільшився на 0,011 та 0,134 відповідно, склав в 2019 році – 0,32, але знаходиться за межами рекомендованого значення - більше одиниці. Показник поточної ліквідності (покриття) – показник третього ступеня має значення на кінець 2019 року 0,373 при рекомендованому значенні більше 1. Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості має значення менше одиниці. Терещенко О.О. вважає показник робочого капіталу абсолютним показником ліквідності – різниця між оборотними активами та його поточними зобов'язаннями, значення якого повинно перевищувати 30% від загального обсягу поточних активів. Як видно в таблиці 2.7 величина робочого капіталу має від'ємне значення, що вказує на нездатність підприємства не лише виконувати поточні зобов'язання, а й не має можливості для розширення операційної та інвестиційної діяльності.

Ефективність управління підприємством характеризує визначення рентабельності та прибутковості активів. Динаміку основних показників рентабельності підприємства відображено в таблиці 2.3

Таблиця 2.3 – Динаміка показників рентабельності та прибутковості ПАТ «Північтранс» за період діяльності 2017-2019, %

Показник	Роки			Абс. відхилення 2019-2017	Темп приросту,% 2019/2017
	2017	2018	2019		
Рентабельність активів	5,000	4,902	0,777	-4,22	-84,5
Рентабельність основної діяльності	11,432	13,840	1,415	-10,02	-87,6
Рентабельність продажу	8,832	10,309	1,147	-7,69	-87,0
Рентабельність власного капіталу	36,112	27,955	4,261	-31,85	-88,2
Чистий прибуток (NP)	15572	16732	2324	-13 248,0	-85,1
Виручка від реалізації (E)	176305	162311	202654	26 349,0	14,9
Середньорічна вартість активів (A)	252961	326396,5	320223,5	67 262,5	26,6
Чиста маржа прибутку (NPM)	0,09	0,103	0,011	-0,08	-87,0
Коефіцієнт доходності (EA)	0,70	0,497	0,633	-0,06	-9,2
Прибуток на активи: ROA= NPM x EA	0,06	0,051	0,007	-0,05	-88,2

Джерело: складено автором на основі фінзвітності ПАТ «Північтранс»

За результатами таблиці 2.3 спостерігається негативна динаміка показників рентабельності: рентабельність активів склала в 2017 році 5%, в 2018 – 4,9%, а в 2019 – 0,78%. В порівнянні з 2017 зменшення склало 84,5%. Суттєво зменшилась рентабельність основної діяльності – з 11,43% в 2017 до 1,42% в 2019 році за рахунок зменшення валового прибутку, таким чином, на кожну гривню витрачену на виробництво послуг підприємство одержало в 2019 році 1,4 коп., що менше коефіцієнта 2017 року на 87,6%. Спостерігається значне зменшення рентабельності продажу в 2019 році в порівнянні з 2017 – на 9,12%. Рентабельність власного капіталу склала в 2019 році 4,26%, що менше показника 2017 року на 88,2%. В 2019 в порівнянні з 2017 роком спостерігається зменшення чистого прибутку (NP) на 85,1%, що значить, що кожна гривня, вкладена в активи принесла в 2017 році 5 коп., а в 2019 році лише 0,78 коп. прибутку. Таке негативне зменшення чистого прибутку вплинуло на показник прибутку на активи (ROA), що в 2019 році в порівнянні з 2017 зменшився на 88,2%, а також на зниження показника чистої маржі прибутку NPM (відношення чистого прибутку до чистої реалізації) на 87%. Така негативна тенденція зменшення показників рентабельності пов'язана зі значним зниженням попиту на послуги перевезень на замовлення, зниженням числа сторонніх організацій, що знаходились на обслуговуванні підприємством. Існує необхідність в підвищенні рентабельності активів та власного капіталу за рахунок збільшення чистого прибутку та забезпечення прискорення оборотності активів та наданих послуг.

2.2. Аналіз динаміки та структури активів ПАТ «Північтранс»

Нами розглянуто динаміку, склад та структуру активів ПАТ «Північтранс» за роки діяльності 2017-2019 (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 - Динаміка складу (тис. грн.) та структури (%) активів ПАТ «Північтранс» за період 2017-2019 рр.

№	Активи	роки			Відносне відхилення,%	
		2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018
1	Разом	311 449,0	341 344,0	299 103,0	9,6	-12,4
	%	100	100	100	-	-
2	Необоротні активи	282 818,0	313 379,0	264 052,0	10,8	-15,74
	У % до підсумку	90,81	91,81	88,28	-	-
3	Оборотні активи	28 631,00	27 965,00	35 051,00	-2,34	25,33
	У % до підсумку	9,19	8,19	11,72	-	-

Джерело: складено автором на основі фінзвітності ПАТ «Північтранс»

Як видно з таблиці 2.4, за період діяльності 2017-2019 років загальна вартість майна підприємства збільшилася на 9,6% (29895 тис. грн.) в 2018 році та зменшилась на 12,4% (42241 тис. грн.) в 2019 році. Дані зміни обумовлені придбанням в 2018 році техніки, машин та механізмів, які використовуються для виробничої діяльності. В 2019 році були відчужені активи, які устаріли та у використанні яких Товариство не має потреби.

Велику питому вагу в складі активів мають необоротні активи, які за період 2017-2019 рр. складають в межах 90,81 - 88,28%, що пов'язано з особливостями діяльності підприємства. Значна частка майна належить основним засобам. Нарахування зносу по основним засобам проводиться прямолінійним методом. Первісна вартість основних засобів на кінець 2019 року - 352 000 тис. грн., ступінь їх зносу 25 %, сума нарахованого зносу - 88000 тис. грн.

В складі необоротних активів незначну частку 0,003% мають нематеріальні активи – програмне забезпечення та ліцензії для проведення діагностики транспорту.

Оборотні активи підприємства зменшились в 2018 році в порівнянні з 2017 на 2,34% (666,0 тис. грн.), та збільшились на кінець 2019 року на 25,33%, або на 7086 тис. грн. та займають в структурі активів 11,72%.

Проаналізуємо динаміку складу оборотних активів в динаміці за даними таблиці 2.5 та структуру в порівнянні 2017 та 2019 років (рис.2.2)

Таблиця 2.5 - Динаміка складу оборотних активів ПАТ «Північтранс» за період 2017-2019 років, тис. грн.

Види коштів	2017	2018	2019	Відносне відхилення	
				2018/2017	2019/2018
1	2	3	4	5	6
Оборотні активи разом	28631	27965	35051	-2,3%	25,3%
Запаси	8172	4118	5091	-49,6%	23,6%
1	2	3	4	5	6
Дебіторська заборгованість	6887	8020	10806	16,5%	34,7%
Поточні фінансові інвестиції	606	606	802	0,0%	32,3%
Грошові кошти	5736	7779	3706	35,6%	-52,4%
Витрати майбутніх періодів	2930	3110	9870	6,1%	217,4%
Інші оборотні активи	4300	4332	4776	0,7%	10,2%

Джерело: складено автором на основі фінзвітності ПАТ «Північтранс»

За даними таблиці 2.5 можна зробити наступні висновки: запаси підприємства складають запчастини, придбане паливо (газ, бензин та дизельне паливо), паливно-мастильні матеріали, автошини та матеріали загальновиробничого призначення, що використовуються в ремонтних роботах. На початок 2018 року спостерігається значне зменшення запасів – на 49,6% (4054 тис. грн.), що обумовлене придбанням палива зі зниженням вартості в порівнянні з 2017 роком та скороченням придбання запчастин та паливно-мастильних матеріалів. В 2019 році збільшення запасів склало 23,6% (973 тис. грн.) за рахунок придбання автошин та збільшення вартості запасів в цілому. В сучасних умовах підприємство може утримувати на балансі стільки запасів, скільки витримують їх фінансові джерела, нормативи формування не нав'язуються.

Дебіторська заборгованість має тенденцію збільшення – на 16,5% (1133 тис. грн.) у 2018 та на 34,7% (2786 тис. грн.) у 2019 році, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства. Підприємством було надано значну кількість заказаних послуг перевезень співробітників підприємств, що заборгували за виконані послуги.

Поточні фінансові інвестиції в порівнянні з 2018 роком збільшились в 2019 на 32,3% (196 тис. грн.).

Зменшення грошових коштів в 2019 році склало 52,4% (4073 тис. грн.). На зниження грошових коштів вплинула відсутність платежів за послуги перевезень на замовлення, що призвело до збільшення дебіторської заборгованості.

За статтею «Витрати майбутніх періодів» спостерігається збільшення в 2018 на 6,1% (180 тис. грн.) в порівнянні з 2017, на кінець 2019 року в порівнянні з 2018 значне збільшення 217,4% (6760 тис. грн.).

Загальна сума оборотних активів на кінець 2019 року склала 35051 тис. грн., що більше показника 2018 року на 25,3% (7086 тис. грн.) за рахунок збільшення дебіторської заборгованості.

Ефективність управління оборотними активами впливає на вартість підприємства. Як показали дослідження, між моделлю управління запасами, грошовими коштами та дебіторською заборгованістю та вартістю підприємства існує тісний взаємозв'язок.

На рисунку 2.2 порівняння структури оборотних активів за 2017 та 2019 роки

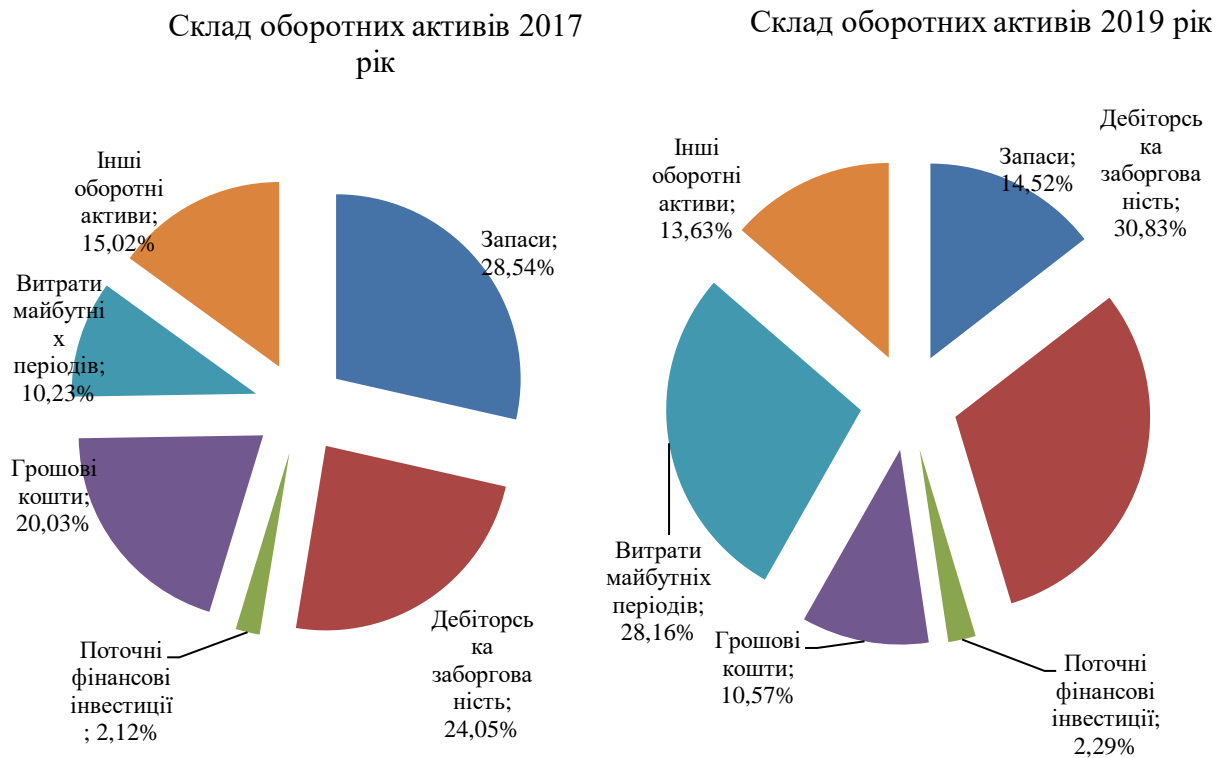

Рисунок 2.2 - Порівняння структури оборотних активів ПАТ «Північтранс» 2017 та 2019 років

Джерело: складено автором на основі фінзвітності ПАТ «Північтранс»

Порівняння структури оборотних активів дає зробити наступні висновки: в складі оборотних коштів найбільшу частку займали в 2017 році запаси (28,54%), в 2019 році на відміну від в 2017 запаси склали меншу частку - 14,52%. Дебіторська заборгованість складала в 2017 році 24,05%, а в 2019 - зростання до 30,83%. Поточні фінансові інвестиції суттєвих змін не мають, їм належить 2,29%. Грошові кошти мали 20,03 % в 2017 році і лише 10,57% в 2019, що негативно розцінюється. За витратами майбутніх періодів спостерігається збільшення в структурі в 2019 році з 10,23% до 28,16%.

Для визначення ефективності використання оборотних активів підприємства розраховані основні показники ділової активності (Табл.2.6)

Таблиця 2.6 – Динаміка показників ділової активності ПАТ «Північтранс» за 2017-2019 рр.

№	Коефіцієнти	2017	2018	2019	Відхилення	
					2018/2017	2019/2018
1	Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	6,16	5,80	5,78	-0,35	-0,02
2	Тривалість одного обороту оборотних коштів	58,46	62,03	62,27	3,56	0,24
3	Коефіцієнт завантаження	0,16	0,17	0,17	0,01	0,00
4	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороту).	25,16	21,78	21,53	-3,38	-0,25
5	Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	14,3	16,53	16,72	2,23	0,19
6	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (обороту)	48,89	37,25	39,91	-11,64	2,66
7	Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	7,36	9,66	9,02	2,3	-0,64
8	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними активами	-3,13	-3,63	-1,68	-0,50	1,95

Джерело: складено автором на основі фінзвітності ПАТ «Північтранс»

За розрахованими даними таблиці 2.6, що свідчать про ефективність використання оборотного капіталу, можна зробити наступні висновки: Коефіцієнт оборотності оборотних коштів та період оборотності мають наступну динаміку змін: зменшення коефіцієнту оборотності з 6,16 в 2017 році до 5,78 в 2019 році та збільшення днів обертів відповідно з 58 до 62 свідчать про зменшення виручки на одиницю оборотних коштів на фоні збільшення періоду оборотності.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за 2018-2019 роки істотно не змінився. Відповідно період оборотності дебіторської заборгованості не має позитивної динаміки.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості збільшився з 37,25 в 2018 році до 39,91 в 2019 році, але в порівнянні з 2017 роком зменшився на 8,98. Період оборотності кредиторської заборгованості незначно зменшився, що говорить про скорочення терміну сплати підприємством короткострокової заборгованості, але в 2017 мав менший показник (7,36).

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними активами має значення менше від нормативного ($\geq 0,5$), що свідчить про недостатність власних оборотних коштів.

Для визначення стану та ефективності використання основних засобів підприємства розраховані показники (Табл.2.7)

Таблиця 2.7- Динаміка основних показників стану та ефективності використання основного капіталу ПАТ «Північтранс» за період 2017-2019 рр.

№	Показники	роки			Абсолютне відхилення	
		2017	2018	2019	2019-2018	2019-2017
1	Коефіцієнт зносу основних засобів, %	21,12	20,40	25,00	4,60	3,88
2	Коефіцієнт придатності, %	78,88	79,60	75,00	-4,60	-3,88
3	Коефіцієнт оновлення, %	50,69	12,16	-11,81	-23,97	-62,49
4	Коефіцієнт вибуття, %	-165,24	-14,87	8,75	23,62	173,99
5	Фондовіддача, %	64,65	55,40	70,21	14,81	5,56
6	Фондомісткість, %	106,49	180,51	142,43	-38,08	35,93
7	Фондоозброєність праці	92,44	145,26	144,60	-0,65	52,16
8	Фондовіддача на одного робітника	0,03	0,03	0,04	0,01	0,00

Джерело: складено автором на основі фінзвітності ПАТ «Північтранс»

За даними таблиці 2.7 робимо висновки, що коефіцієнт зносу основних засобів збільшився в 2019 році на 4,6 од. в порівнянні з 2018 роком та на 3,88 від 2017 року. Дана зміна говорить про збільшення частки зношених основних засобів у загальній вартості. Коефіцієнт оновлення має від'ємне значення в 2019 році, що свідчить про вибуття основних засобів в 2019 році.

Фондовіддача має позитивне збільшення в 2019 році з 55,4 до 70,21 (на 14,81 в порівнянні з 2018 року), та на 5,56 одиниць від 2017 року, що говорить про збільшення виручки на одиницю основних фондів. Також позитивне зменшення в 2019 році має фондомісткість – з 180,51 до 142,43, що свідчить про зменшення вартості витрат на одиницю основних засобів.

Фондоозброєність праці та фондовіддача на одного робітника розраховано з урахуванням чисельності працівників на підприємстві в кількості 2031, 2017 та 1996 чол. відповідно в 2017,2018 та в 2019 роках, дані показники мають позитивну тенденцію збільшення.

Для аналізу майнового стану підприємства проведені розрахунки за критерієм «співвідношення між темпами збільшення виручки від реалізації продукції та валюти балансу» ПАТ «Північтранс» за період діяльності 2017-2019 років для оцінки ефективності використання майна, результати дослідження занесені в таблицю 2.8

Таблиця 2.8 - Аналіз співвідношення між темпами збільшення виручки від реалізації та валюти балансу ПАТ «Північтранс»

показник	2017р.	2018р.	2019р.
Темп збільшення Чистого доход від реалізації продукції ΔV	1,48	0,92	1,25
Темп збільшення валюти балансу ΔB	1,60	1,10	0,88
Висновок	$\Delta V < \Delta B$	$\Delta V < \Delta B$	$\Delta V > \Delta B$

Джерело: складено автором на основі фінзвітності ПАТ «Північтранс»

Як видно з таблиці 2.8, якщо в 2017 – 2018 роках темп збільшення виручки від реалізації був менше, ніж темп збільшення валюти балансу, що говорить про неефективність використання майна, в 2019 році спостерігається протилежна картина – активи використовуються більш ефективно.

Зробимо порівняльний аналіз умов «Золотого правила балансу» 2017 та 2019 років – зіставлення активів з джерелами формування за рис. 2.3.

Джерела формування активів в 2017 році		Джерела формування активів в 2019 році	
Необоротні активи 90,81% (282818 тис. грн.)	Власний капітал 15,28% (47582 тис. грн.)	Необоротні активи 88,28% (264052 тис. грн.)	Власний капітал 22,31% (66717 тис. грн.)
	Довгострокові зобов'язання 46,73% (145539 тис. грн.)		Довгострокові зобов'язання 46,25% (138326 тис. грн.)
Оборотні активи 9,19% (28631 тис. грн.)	Короткострокові зобов'язання 37,99% (118328 тис. грн.)	Оборотні активи 11,72% (35051 тис. грн.)	Короткострокові зобов'язання 31,44% (94060 тис. грн.)

Рис. 2.3 - Порівняння умов виконання «Золотого правила балансу» ПАТ «Північтранс» 2017 та 2019 рр.

Джерело: складено автором на основі фінзвітності ПАТ «Північтранс»

Як видно з рисунка 2.3, необоротні активи в 2017 та 2019 роках не покриваються за рахунок власного капіталу та довгострокових зобов'язань, частка яких в сумі складає 62,01% в 2017 році та 68,56% в 2019. Це підкреслює, що умови «золотого правила балансу» не виконуються. В 2019 році на відміну від 2017 спостерігається зменшення необоротних активів в структурі з 90,81% до 88,28%, але власних коштів недостатньо для забезпечення правила. Підприємство потребує збільшення власного капіталу та власних оборотних коштів.

2.3. Діагностика результативності управління активами ПАТ «Північтранс» та зв'язок зі зростанням ринкової вартості

Проведення системної діагностики результативності управління активами підприємства дає змогу встановити якісні та кількісні характеристики, які визначають ступінь ефективності управління і функціонування.

Найважливішим критерієм сучасного ефективного управління підприємством є збільшення вартості бізнесу. Наступним кроком розраховано ринкову вартість ПАТ «Північтранс». Один з методів, який базується на оцінці активів, в світовій практиці використовують метод

нагромадження. Ринкову вартість активів за 2017-2019 роки визначено методом чистих активів (табл. 2.9)

Таблиця 2.9 - Визначення вартості чистих активів ПАТ «Північтранс» за 2017-2019 рр., тис. грн.

Найменування активів	Вартість		
	2017	2018	2019
Нематеріальні активи	6	6	7
Незавершені капітальні інвестиції	39	56	45
Основні засоби	272 700	313 260	264 000
Довгострокові фінансові інвестиції:	10 016	0	0
Відстрочені податкові активи	57	57	0
Виробничі запаси	7 243	3 680	4 209
Незавершене виробництво	809	300	322
Товари	120	138	560
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2 706	3 974	4 938
за виданими авансами	920	1 064	1 445
з бюджетом	969	1 130	697
з нарахованих доходів	64	35	51
Інша поточна дебіторська заборгованість	2 228	1 817	3 675
Поточні фінансові інвестиції	606	606	802
Гроші та їх еквіваленти	5 736	7 779	3 706
Витрати майбутніх періодів	2 930	3 110	9 870
Інші оборотні активи	4 300	4 332	4 776
Активи всього	311 449	341 344	299 103
Позикові кошти	263867	276991	232386
Оціночна вартість чистих активів	47582	64353	66717

Джерело: складено автором на основі фінзвітності ПАТ «Північтранс»

Таким чином, за майновим (витратним) підходом вартість чистих активів складає від 47582 тис. грн. до 66717 тис. грн. (табл. 2.9), що дорівнює вартості власного капіталу.

Проведемо оцінку вартості підприємства за допомогою показника середньозваженої вартості капіталу (WACC). При визначенні ціни залучення власного капіталу в моделі WACC серед можливих способів розрахунку очікуваної ставки власного капіталу застосуємо спосіб суб'єктивної оцінки: проценти за депозитними вкладками плюс надбавка за специфічні ризики, характерні для даного підприємства. Таким чином, вартість власного капіталу визначимо з урахуванням процентної ставки 9%. При розрахунку вартості залучення позичкового капіталу податковий фактор (що знижує показник WACC), не враховуємо. Позичковий капітал поділимо на короткострокові та довгострокові банківські позички. Очікувана ставка вартості позичкового капіталу визначимо на основі аналізу фінансових відносин підприємства з його кредиторами: довгострокові – 6,5%, короткострокові – 8%. Ці ставки відповідають кредитним ставкам, за якою підприємство залучає кредити.

За даними вище вказаними проведемо розрахунок середньозваженої вартості капіталу ПАТ «Північтранс» (табл. 2.10)

Таблиця 2.10 – Розрахунок середньозваженої вартості капіталу ПАТ «Північтранс» за період 2017 - 2019 років

Параметри форми капіталу	Частка в структурі капіталу, %			Ціна залучення, %	Вартість капіталу, %		
	2017р.	2018р.	2019р.		2017р.	2018р.	2019р.
Власний капітал	15,28	18,85	22,31	9	1,38	1,70	2,01
Довгострокові зобов'язання	46,73	43,22	46,25	6,5	3,04	2,81	3,01
Поточні зобов'язання	37,99	37,92	31,44	8	3,04	3,03	2,52
WACC					7,45	7,54	7,53

Джерело: складено автором на основі [23, 29]

Як видно з таблиці 2.10, середньозважена вартість капіталу (WACC) визначено, як ставку дисконтування для приведення майбутніх доходів до теперішньої вартості. Значення показника середньозваженої вартості капіталу, склало в 2017 році – 7,45%, в 2018 - 7,54%, а в 2019 – 7,53%. За досліджений період середньозважена вартість капіталу істотних змін не має.

Визначимо вартість підприємства методом капіталізації його доходів, що передбачає трансформацію доходів у вартість.

Розглянемо дані розрахунку вартості ПАТ «Північтранс» за методом капіталізації доходів в таблиці 2.11

Таблиця 2.11 – Розрахунок оцінки вартості ПАТ «Північтранс» за методом капіталізації доходів за 2017-2019 роки

№ з/п	Параметри форми капіталу	На кінець 2017р.	На кінець 2018р.	На кінець 2019р.	Відн відхилення 2019/2017, %
1	Власний капітал, тис. грн.	47582	64353	66717	40,21
2	Позичковий капітал, тис. грн.	263867	276991	232386	-11,93
3	Обсяг чистого прибутку, тис. грн.	15572	16732	2324	-85,08
4	WACC	7,45	7,54	7,53	
5	Ціна залучення, %	9	9	9	
6	Вартість підприємства за розрахунком методу капіталізованого доходу нетто-підхід, тис. грн.	173022,2	185911,1	25822,2	-85,08

Джерело: складено автором на основі [29]

Методом капіталізації доходів передбачено використання бруто - та нетто - підходів. Але в нашому випадку підприємство перевантажене боргами (власний капітал має найменшу частку в структурі (від 15,28 до 22,31%), тому об'єктивність оцінки вартості забезпечується використанням Equity-підходу (нетто-вартість). За методом капіталізації доходів вартість

підприємства в 2019 році складає на 25822,2 тис. грн., що на 85,08% менше показника 2017 року.

Розрахуємо економічну додану вартість - показник зростання вартості бізнесу EVA за методом Терещенка О.О. та Стецька М.В. з урахуванням витрат на капітал (табл.2.12)

Таблиця 2.12 – Розрахунок показника EVA ПАТ «Північтранс» 2017-2019рр.

Показники, тис. грн.	2017	2018	2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	176305	162311	202654
Собівартість реалізованої продукції	136216	120900	164246
Інші витрати	6014	5812	6588
Операційні витрати	8186	8496	12698
Інші операційні доходи	10504	9664	7435
Необоротні активи без фінансових інвестицій	272802	313379	264052
Довгострокові зобов'язання за мінусом довгострокових кредитів банків	142099	138100	126826
Власні оборотні кошти (Робочий капітал)	-89697	-101486	-59009
WACC	7,45	7,54	7,53
EVA	5843,53	-18872,92	-32340,40

Джерело: складено автором на основі [29]

Розрахунок показника зростання вартості бізнесу EVA з урахуванням витрат на капітал (економічна додана вартість) надав позитивне значення 5843,5 тис. грн. лише в 2017 році. В 2018-2019 роках показник має від'ємне значення (табл. 2.12), яке свідчить, що підприємство в порівнянні з іншими є збитковим та не забезпечує формування вартості.

Узагальнення результатів розрахунку вартості ПАТ «Північтранс» з використанням методів доходного та витратного підходів оцінювання за 2017-2019 рр., наведено в табл.2. 13

Таблиця 2.13- Узагальнення результатів розрахунку вартості активів ПАТ «Північтранс» за 2017-2019 рр. (тис. грн.)

Метод розрахунку	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Витратний метод (метод чистих активів)	47 582	64 353	66 717
Економічна додана вартість	5843,53	-18872,92	-32340,40
Дохідний метод	173 022,2	185 911,1	25 822,2
Середнє значення	75482,58	Без урахування показника EVA	
		125132,05	46269,6

Джерело: складено автором

Узагальнюючи вище наведені розрахунки щодо вартості підприємства (табл. 2.13) робимо висновки: за методом розрахунку чистих активів вартість ПАТ «Північтранс» склала 66717 тис. грн. в 2019 році. Зменшення на кінець

2019 року чистого прибутку та велика частка в структурі залученого капіталу вплинули на зменшення вартості підприємства до 25822 тис. грн. на кінець 2019 року за методом капіталізації доходів (нетто-підхід). Розрахований середній показник вартості в динаміці має зменшення значення.

Результати розрахунків показників управління активами ПАТ «Північтранс» за 2017-2019 роки наступні: загальна вартість майна підприємства збільшилася на 9,6% в 2018 році та зменшилась на 12,4% в 2019 році. В структурі активів значна частка належить необоротним активам в межах 90,81 - 88,28%.

Показники ділової активності показали збільшення періоду оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості та відсутність власних обігових коштів. Показники ліквідності та платоспроможності знаходяться далеко від нормативних значень. Розрахунок вартості активів на кінець 2019 року має негативне зниження з 75482,58 тис. грн. в 2017 до 46269,6 тис. грн. в 2019, що свідчить про неефективність управління активами. Існує необхідність в збільшенні власного капіталу та більш ефективному використанні активів за рахунок розробки ефективних управлінських стратегій.

Більшість показників мають негативну тенденцію змін та наближає підприємство до кризового стану. Для застосування своєчасних антикризових дій керівництвом розраховано вірогідність банкрутства за формулою Бівера, яка має в 2018 та 2019 році значення 0,15 та 0,04 відповідно, що пов'язано зі значним зменшенням чистого прибутку та свідчить про загрозу банкрутства підприємства. Істотними факторами, які можуть вплинути на діяльність в майбутньому, є збільшення інфляції, зростання цін, подорожчення кредитних ресурсів, що негативно вплине на діяльність підприємства.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Результативність управління активами підприємства залежить від ефективного використання активів та стратегії управління в компанії. Дослідження сутності активів підприємства показало, що існують різноманітні визначення. За різними тлумаченнями в науковій термінології поняття «активи» мають відмінності в поясненнях, але економічну сутність несуть однакову. Для визначення сутності категорії «активів» було розглянуто характерні ознаки, за якими сутність активами розглядається як об'єкт обліку власності, управління та інвестування. Поняття «активи» розглянуто такими вченими-економістами як Бланк І.О., Горецька Л.Л., Коваленко Л.О. та Ремньова М.Л., Лахтіонова Л.А., Малєєва А.В. та Харченко Е.В., Олійник Т.О. та Мирошніченко О.В., Руднюк Г.Г., Урбан Н.М. та Фаріон І.Д., Шелудько В.М. та інші. Узагальнюючи пояснення вчених-економістів щодо сутності активів зроблено висновок, що активи – це майнові цінності підприємства, що формуються за рахунок інвестованого в них капіталу, мають грошову оцінку та вартість, характеризуються продуктивністю і здатністю генерувати доходи. Щодо дослідження управління активами в сучасних наукових роботах єдині рекомендації чи підходи відсутні. Узагальнюючи пояснення управління активами зроблено висновок, що це – цілісна складна система рішень та завдань, направлених на забезпечення ефективного використання основних фондів та їх оновлення, ефективне управління оборотними активами з забезпеченням максимізації грошових залишків, зменшення запасів, забезпечення ліквідності та платоспроможності.

В процесі дослідження управління активами було зацентровано увагу на концепцію вартісно-орієнтованого управління, яке базується на умінні управляти вартістю підприємства. Вартісно-орієнтоване управління (VBM) проводиться шляхом дослідження й оцінювання майбутньої вартості його активів з урахуванням змін витрат на запаси, зміни грошового потоку та складу дебіторської заборгованості. На відміну від існуючих концепцій управління, вартісно-орієнтоване управління враховує усі види витрат та доходів, дає змогу оцінювати вплив факторів не фінансового характеру на результати діяльності підприємства. Між механізмом управління активами та вартістю підприємства існує нерозривний взаємозв'язок, результатом якого є зміна вартості активів.

На основі дослідження наукової літератури щодо аналізу активів встановлено, що єдиної методики не існує. Методичні підходи до аналізу активів підприємства у кожного автора мають спільні риси й особливості в запропонованих розрахунках. Розроблено узагальнення та порівняння пропозицій показників аналізу активів різних вчених-економістів. Проведений аналіз дав змогу встановити, що головним вимірником ефективності системи управління активами серед показників має бути показник зростання вартості бізнесу. Для оцінювання вартості майна

виділяють витратний, дохідний та ринковий методичні підходи.

Оцінку вартості підприємства рекомендовано проводити одночасно з позицій вибору підходів, що більш доречні специфіці підприємства, та результат знаходити враховуючи цілі оцінювання, умови, стан самого об'єкта та його економічного середовища.

Перевагою різноманітності методичних підходів щодо аналізу активів є можливість отримати різні висновки про фінансовий стан окремого підприємства внаслідок вмісту в них різних показників фінансового стану.

Аналіз та оцінка стану та вартості майна ПАТ «Північтранс» в динаміці 2017-2019 років з позиції показників фінансової складової, майнової та складової масштабу бізнесу проведено в два етапи: 1) оцінка та аналіз фінансово-економічних показників: ліквідність, рентабельність; динаміка складу та структури активів, оборотних активів та джерел утворення майна; показники ділової активності та ефективність використання основного капіталу; 2) аналіз та оцінка вартості майна за дохідним та витратним методом.

Вартість підприємства відображає сукупну характеристику фінансових показників діяльності та забезпечує інтереси різних відносин на ринку.

За проведеними розрахунками показників діяльності ПАТ «Північтранс» за 2017-2019 роки визначено: загальна вартість майна підприємства збільшилася на 9,6% в 2018 році та зменшилась на 12,4% в 2019 році, що обумовлено придбанням в 2018 році техніки та машин, та відчуженням застарілих активів. В структурі активів значна частка належить необоротним активам в межах 90,81 - 88,28%, значну частку майна складають основні засоби.

В оборотних активах на кінець 2019 року спостерігається негативне зменшення грошових коштів 52,4% (4073 тис. грн.) в порівнянні з 2018 та збільшення дебіторської заборгованості на 34,7% (2786 тис. грн.).

Показники ділової активності показали збільшення періоду оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості та відсутність власних обігових коштів.

Показники ліквідності та платоспроможності знаходяться далеко від нормативних значень, що говорить про нездатність підприємства виконувати поточні зобов'язання, та неможливість щодо розширення операційної та інвестиційної діяльності.

В 2019 в порівнянні з 2017 роком спостерігається зменшення чистого прибутку на 85,1%, що негативно вплинуло на показники рентабельності. Існує необхідність в підвищенні рентабельності активів та власного капіталу за рахунок збільшення чистого прибутку та забезпечення прискорення оборотності активів та наданих послуг.

Показники стану та ефективності використання основного капіталу мають позитивну тенденцію змін, що говорить про ефективне використання основних засобів. Умови «золотого правила балансу» не виконуються, власних коштів недостатньо для забезпечення правила. ПАТ «Північтранс» потребує збільшення власного капіталу та власних оборотних коштів.

Розраховані показники вартості активів методом чистих активів та капіталізації доходів (нетто-підхід) в динаміці на кінець 2019 року на відміну від 2017 мають зниження в середньому з 75482,58 тис. грн. до 46269,6 тис. грн., що говорить про необхідність нарощування вартості підприємства для підвищення привабливості та стійкості.

Враховуючи незадовільну динаміку показників, що характеризують ефективність управління активами ПАТ «Північтранс» для поліпшення ситуації вважаємо доцільним розроблення та впровадження на досліджуваному підприємстві наступних стратегій управління активами в довгостроковому періоді:

1. Визначення цільових показників, їх контроль в динаміці та виконання в стратегічних планах таких як: поповнення обігових коштів, своєчасні розрахунки з постачальниками та кредиторами, зменшення дебіторської заборгованості, підвищення ліквідності та платоспроможності, зростання прибутковості діяльності.
2. Застосування моделі ABC-EVA. Її впровадження дозволить управляти витратами, раціонально їх використовувати та контролювати закупівлі, проводити моніторинг цін та як результат зменшить операційні витрати та підвищить відповідальність менеджерів за прийняття рішень, оскільки вони йтимуть до єдиної мети – максимізації вартості бізнесу, а також надасть змогу керівництву підприємства мати більш точне уявлення про економічну ефективність і доцільність подальшого розвитку того чи іншого напрямку діяльності. Впровадження цієї стратегії дозволить зменшити витрати як мінімум на 5%.
3. Вдосконалення управління джерелами формування оборотних активів на основі «Золотого правила балансу», яке полягає в дотриманні певних співвідношень між окремими статтями пасивів та активів:
 - а) потребу в капіталі для фінансування необоротних активів слід покривати за рахунок власного капіталу і довгострокових позичок;
 - б) довгострокові капіталовкладення повинні фінансуватися за рахунок коштів, мобілізованих на довгостроковий період, тобто довгострокові пасиви повинні використовуватися не тільки для фінансування необоротних активів, а й для довгострокових оборотних активів.
4. Впровадження стратегії комплексу заходів реструктуризації щодо адаптації «Північтранс» до ринкових умов з урахуванням особливостей сфери пасажирських перевезень (додаток П).

Одна із головних задач реструктуризації - активне включення в оборот незадіяних активів, що вплине на збільшення вартості підприємства.

З одного боку реструктуризація розглядається як спосіб ефективності управління підприємством, з іншого - як спосіб виходу підприємства на новий ринок. Системний підхід до проведення процесу реструктуризації пропонуємо розглянути за наступними складовими:

- а) посилення роботи комерційного відділу, що займається маркетинговими питаннями: - направлення на розробку нових напрямків надання послуг; - поліпшення роботи з клієнтами автостанційних послуг;

б) збільшення доходу від реалізації: - завдяки підвищенню вартості послуг на замовлення, послуг діагностики та надання ремонтних послуг; - впровадження сучасної системи оплати - автоматизованої системи обліку оплати проїзду в міському пасажирському транспорті та електронного квитка, що надасть можливість посилити контроль за отриманням виручки. Дані заходи забезпечать зростання доходу від реалізації мінімум на 10%;

в) продаж основних засобів, що не використовуються в операційній діяльності: за бухгалтерськими даними 0,5% транспортних засобів та устаткування не використовуються та можуть бути реалізовані по залишковій вартості;

г) експлуатація більш сучасних транспортних засобів, що позитивно вплине на собівартість завдяки більш економним технічним параметрам;

д) відмова від залучення додаткових кредитів з метою зменшення довгострокових та короткострокових зобов'язань;

е) напрямки зменшення дебіторської заборгованості:

- використання послуг факторингу;
- введення щотижневого моніторингу боржників для оперативного попередження про несплату, обмеження та відмова в постачанні послуг;
- проведення порівняльного аналізу фінансових показників дебіторської заборгованості з даними попередніх періодів з метою контролю;
- щотижнева перевірка взаєморозрахунків даних бухгалтерської звітності з показниками заборгованостей дебіторів;
- перегляд договірних умов сплати за послуги з метою мінімізації дебіторської заборгованості;

е) зменшення короткострокових зобов'язань:

- часткове погашення поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги та по розрахунках з бюджетом;
- переведення поточних та інших поточних зобов'язань з короткострокових в довгострокові за рахунок підписання додаткових угод на збільшення терміну сплати більше, ніж 12 місяців.

Розробка вищенаведених стратегій має перебудувати та удосконалити склад активів. На основі запропонованих впроваджень стратегій ефективного управління активами за прогнозними показниками змодельовано баланс та звіт про фінансові результати (додатки Р,С), розраховано вплив прогнозних показників та економічний ефект (додаток Т):

- 1) Збільшення доходу від реалізації на 10% та зменшення витрат на 5% (собівартості, адміністративних, інших операційних витрат та витрат на збут) в прогнозних розрахунках надають отримати чистого прибутку 27120,5 тис. грн., що більше показника 2019 року на 24796 тис. грн. Позитивне збільшення чистого прибутку вплине на зростання власного капіталу до 93837 тис. грн. (вартість чистих активів) та на збільшення показників рентабельності.
- 2) Послуги факторингу нададуть можливість відновити оборотний капітал та розширити клієнтську базу за рахунок можливості отримувати послуги з відстрочкою оплати. Банк «Південний» пропонує повернення дебіторської заборгованості на вигідних умовах: 80% повернення та 0,5% комісії за

надання послуг [47]. Після розрахунку дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги складе 987,6 тис. грн. За рахунок факторингу економічний ефект повернення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги складе 3950 тис. грн. Заходи посилення фінансової дисципліни направлені на повернення дебіторської заборгованості зменшать іншу поточну дебіторську заборгованість на 30%, що складає 1103 тис. грн.

- 3) Збільшення доходів від реалізації, повернення дебіторської заборгованості та продаж основних засобів по залишковій вартості вплинуть на збільшення грошових коштів, що за прогнозним розрахунком складе 28653 тис. грн., більше показника 2019 року на 24947 тис. грн.
- 4) Зменшення короткострокової заборгованості за рахунок повернення дебіторської заборгованості та збільшення грошових коштів: за товари, роботи, послуги на 1103 тис. грн., по оплаті праці на 1335 тис. грн., за одержаними авансами на 2615 тис. грн., що в підсумку складе менше на 8547,5 тис. грн. від показника на кінець 2019 року.
- 5) За умовами та пропозиціями «Укргазбанку», з яким співпрацює підприємство, є можливість пролонгації договорів та переведення короткострокових кредитів банків та поточних забезпечень в довгострокову кредиторську заборгованість без додаткових витрат та збільшень відсотків, що зменшить короткострокові зобов'язання на 31314 тис. грн., відповідно збільшить довгострокові зобов'язання на 31314 тис. грн. та позитивно змінить структуру джерел.

Завдяки запровадженню запропонованих стратегій на прикладі розрахунку прогнозного звіту про фінансові результати (додаток Р) та прогнозного балансу (додаток С) спостерігається позитивна динаміка змін відносно показників 2019 року:

- очікуваний чистий прибуток має збільшитися на 24796 тис. грн.;
- власні обігові кошти складуть 746 тис. грн. (в 2019 році від'ємне значення);
- рентабельність активів складе 8,54%, що більше 2019 р. на 7,76%;
- рентабельність продажу складе 12,17%, більше 2019 на 11,03%;
- Рентабельність власного капіталу складе 28,9%, більше 2019р. на 24,64%.
- виконуються умови «золотого правила балансу» - власний капітал і довгострокові позики (82,9%) покривають фінансування необоротних активів (82,7%);
- середнє значення розрахованої вартості активів за методом чистих активів та капіталізації доходів з прогнозованими показниками складе 197588 тис. грн., що більше розрахованого за 2019 рік показника на 151318 тис. грн. (табл. Т.2, Додаток Т).

Реструктуризація повинна бути спрямована на вдосконалення управління активами, створення доданої вартості та на адаптацію діяльності підприємства до зовнішнього середовища.

Системний підхід до проведення процесу реструктуризації активів дозволить прискорити підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках, покращити інвестиційну привабливість, поліпшити ділову активність, збільшити рентабельність та ринкову вартість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

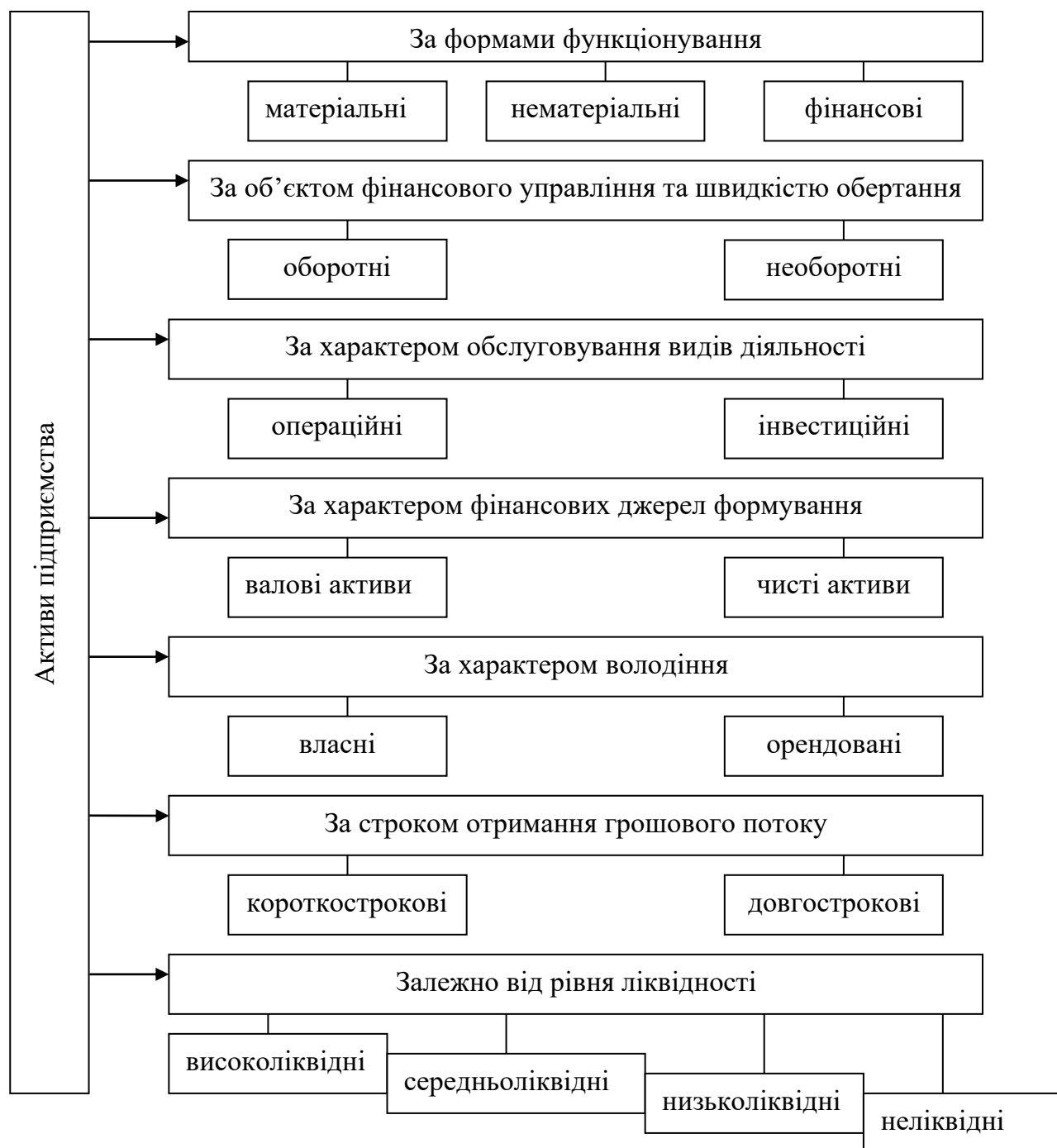
1. Бабій О.М., Малишко В.С., Пудичева Г.О. Управління вартістю підприємства: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2016. 207 с.
2. Бланк И.А. Управление активами и капиталом предприятия. Киев: Ника – Центр, Эльга, 2003. 448 с.
3. Васьківська К.В., Сич О.А. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236 с.
4. Власова Н.О., Міщенко В.А., П'ятак Т.В., Кочетова Т.І., Котлярова А.В. Фінанси підприємств: підручник. Харків: Світ Книг, 2018. 437 с.
5. Горещька Л.Л. Економічна природа активів: обліковий аспект. Вісник ЖІТІ. 2002. № 20. 49-57 с.
6. Есипов В., Маховикова Г., Терехова В. Оценка бизнеса. Питер: 2006. 465 с.
7. Загородній А.Г., Вознюк Т.С., Смовженко Фінансовий словник: «Знання», КОО. Львів: НБУ, 2007. 566 с.
8. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Київ: МАУП, 73-82, 77-75, 83-89 с.
9. Ковалев В.В. Финансовый менеджмент: теория и практика. М.: Проспект, 2007. 1104 с.
10. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 483 с.
11. Коваленко Ю. М. Управління фінансовими активами: підручник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 442 с.
12. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навчальний посібник. Київ: «Знання», 2000, 191-203, 404-438 с.
13. Крамаренко О.Г., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ: центр учбової літератури, 2009. 520 с.
14. Лахтіонова Л. А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності: монографія. Київ: Знання України, 2013. 1091 с.
15. Малеева А.В., Харченко Е.В. Экономическая сущность активов как объекта управления: учебное пособие. М.: Дрофа, 2006. 374 с.
16. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навчальний посібник. К.: Вища школа, 2003. 131-137, 185-195, 281-303 с.
17. Момот Т.В., Шаповал Г.М., Савенкова М.В. Вартісно-орієнтоване корпоративне управління: монографія. Харків: ХНАМГ, 2006. 380 с.
18. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 146-157 с.
19. Ніколайчук О.А. Нематеріальні складові створення вартості бізнесу. Актуальні проблеми соціально-орієнтованої економіки: колективна монографія. Харків: Смугаста типографія, 2017. 360- 372 с.
20. Олійник Л.В. Сучасні підходи до ефективного управління ресурсами та активами підприємства: обліковий аспект. Вісник ХНУ Економічні науки. 2012. № 4. 206–209 с.

21. Олійник Т.О., Мірошніченко О.В. Основні напрями підвищення ефективності управління активами. Інвестиції практика та досвід: обліковий аспект. Вісник Економічна наука. 2014. № 21. 73–77 с.
22. Осовська Т.В., Юшкевич О.О. Словник економічних термінів: менеджмент, маркетинг, підприємництво: навчально-методичний посібник. Київ: Кондор, 2006. 444 с.
23. Осовська Г.В. Основи менеджменту: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2003. 556 с.
24. Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник. Київ: КНЕУ, 2002. 103-117 с.
25. Поддєрьогін А.М., Бабяк Н.Д., Білик Фінансовий менеджмент: електронний підручник. Київ: КНЕУ, 2017. 534 с.
26. Полтніна О.П. Управління вартістю підприємства: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ, 2017. 140 с.
27. Рєпіна І. М. Активи підприємства: категоріальний аналіз та систематологія. Формування ринкової економіки: науковий збірник. К.: КНЕУ, 2008. 548–553 с.
28. Руднюк Г.Г. Активи підприємства – питання визначення, класифікації, складу та розміщення їх у балансі: обліковий аспект. Вісник ЖІТІ. 1997. № 6. 104-110 с.
29. Терещенко О.О., Стецько М.В. Системи показників у концепції фінансового контролінгу у сфері бізнесу: обліковий аспект. Фінанси України. 2013. № 11. 66-83 с.
30. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2003. 554 с.
31. Терещенко О.О., Приймак С.А. Управління вартістю підприємства в системі контролінгу. Ринок цінних паперів України 2007. №1. 53-60 с.
32. Терещенко О.О., Даниленко А.І., Білик М.Д., Кошик О.М., Шаблиста Л.М. Вартісний підхід в управлінні фінансами підприємств. Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку: монографія. Київ: Фенікс, 2008. 308 с.
33. Фаріон І.Д., Урбан Н.М. Економічна суть і особливості функціонування активів: науковий збірник. Ужгород: УНУ. 2004. 70–72 с.
34. Фелпс Б. Умные бизнес-показатели: Система измерений эффективности как важный элемент менеджмента: переведено с английского. Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2004. 312 с.
35. Чорна О.М., Мацнева О.О. Економічний зміст та проблематика управління капіталом підприємства реального сектору економіки в Україні. Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. 2013. № 2. 48-56 с.
36. Чорна О.М., Мацнева О.О. Концептуальні підходи до розвитку фінансів суб'єктів господарювання в Україні. Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. 2011. №3. 26–32 с.
37. Шиян Д.В., Строченко Н.І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Київ: видавництво АСК, 2003. 94-99 с.

38. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ: Знання, 2006. 57-80, 279-338 с.
39. Янковська В. А., Семенець А.О., Кузнєцова С.О. Управління активами та пасивами підприємства. Фінанси, банки, інвестиції. 2013. № 6. 111-114 с.
40. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності»: електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
41. Економічний словник: електронний ресурс. Режим доступу: <http://dic.academic.ru/>
42. Корпоративний менеджмент. Метод «Дюпон»: електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.cfin.ru/chuvakhin/dupont.shtml>
43. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств: електронний ресурс. Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN21830>
44. Державна служба Статистики України: електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
45. Офіційний сайт ПАТ «Північтранс»: електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.severtrans.at.ua>
46. Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю, 2021. Полтава: ПДАУ, 2021. 189 с.
47. Офіційний сайт Банку «Південний»: електронний ресурс. Режим доступу: <https://bank.com.ua/credit/factoring>

ДОДАТОК А

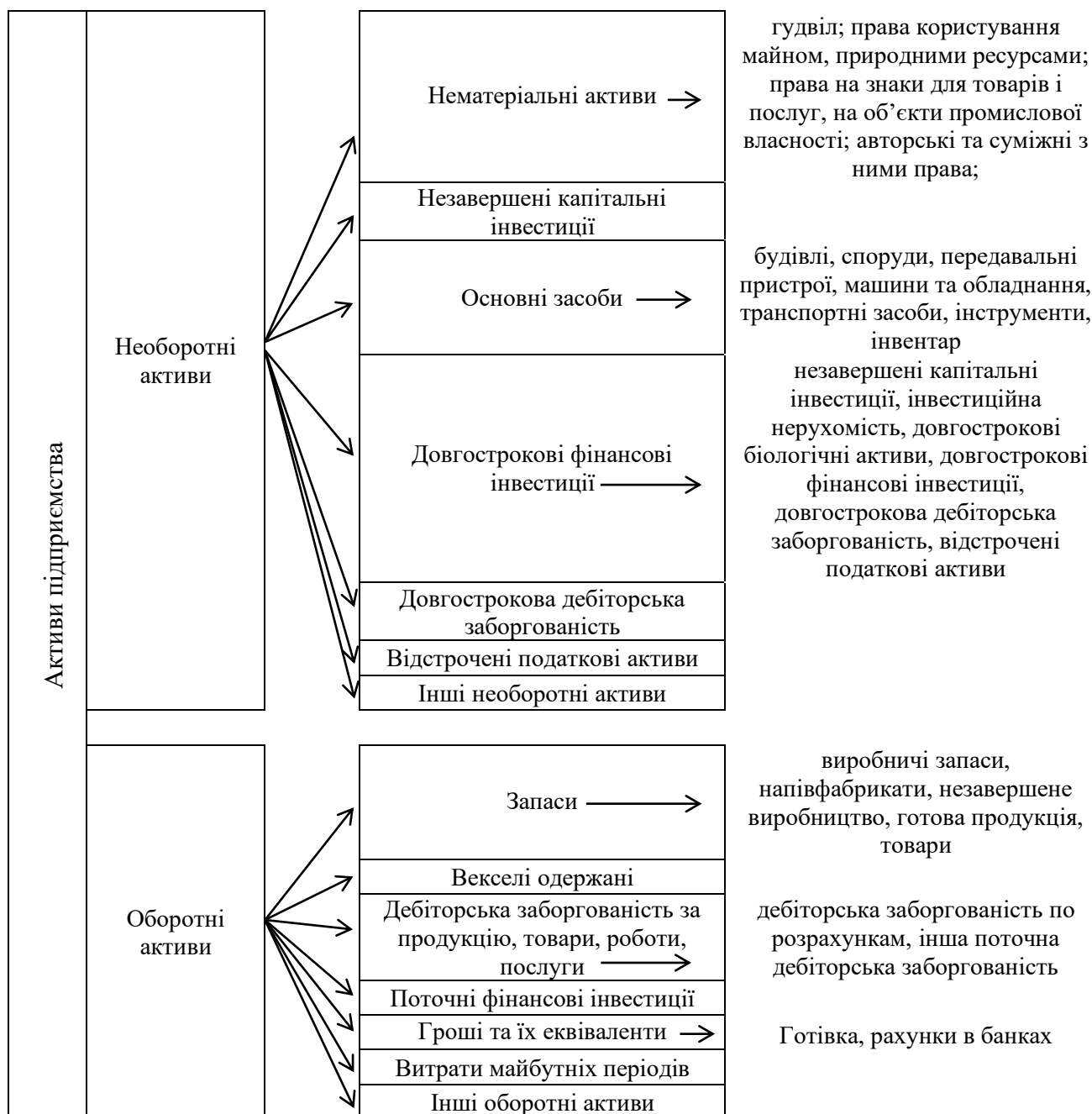
Класифікація активів підприємства за різними ознаками

Складено автором на основі джерел
 [5;8;9;12;13;16;18;20;24;25;28;32;33;37;43]

ДОДАТОК Б

Структура активів підприємства

Складено автором на основі джерел [40]

Продовження Додатку В											
20	Коефіцієнт оборотності активів	$\Phi 2, \text{ряд.} 2000 / \text{середньорічна вартість активів}$	+	+		+	+	+	+	+	
21	Тривалість оборотності активів	$360 / \text{коефіцієнт оборотності активів}$	+	+		+	+	+	+	+	
22	Коефіцієнт оборотності запасів	$\Phi 2, \text{ряд.} 2000 / \Phi 1 (\Sigma \text{ряд.} 1100-1104 \text{гр.} 3 + (\Sigma \text{ряд.} 1100-1104 \text{гр.} 4) / 2)$	+	+			+		+	+	
23	Тривалість оборотності запасів	$360 / \text{коефіцієнт оборотності запасів}$	+	+			+		+	+	+
24	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$\Phi 2, \text{ряд.} 2000 / \text{середньорічна вартість дебіторської заборгованості}$	+	+	+	+	+		+	+	
25	Тривалість оборотності дебіторської заборгованості	$360 / \text{коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості}$	+	+	+	+	+		+	+	+
26	Тривалість операційного циклу	Тривалість оборотності дебіторської заборгованості + тривалість оборотності запасів			+				+	+	
27	Коефіцієнт загальної ліквідності	$\Phi 1 (\text{ряд.} 1195 / \text{ряд.} 1695)$		+						+	+
28	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\Phi 1 (\text{ряд.} 1165) / \Phi 1 \text{ряд.} 1695$		+						+	+
29	Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\Phi 1 (\Sigma \text{ряд.} 1120, \text{ряд.} 1125, \text{ряд.} 1135-1190) / \Phi 1, \text{ряд.} 1695$			+				+	+	+
30	Коефіцієнт фінансової стабільності	$\Phi 1 (\text{ряд.} 1495 + \text{ряд.} 1595) / (\Phi 1, \text{ряд.} 1900)$									+
31	Показник раціонального ведення фінансово – господарської діяльності (коефіцієнт Бівера)	$(\Phi 2, \text{ряд.} 2350 \text{гр.} 3 - \Phi 2, \text{ряд.} 2515 \text{гр.} 3) / (\Phi 1, \text{ряд.} 1595 \text{гр.} 4 + \Phi 1, \text{ряд.} 1695 \text{гр.} 4)$									+
33	Робочий капітал	$\Phi 1, \text{ряд.} 1195 - \Phi 1, \text{ряд.} 1695$		+						+	+

Складено автором за джерелами [8;12;13;14;16;18;24;30;38;41]

Розміщення вчених-економістів в таблиці в наступному порядку:

1 – Мец В.О. 2 – Ізмайлова К.В. 3 – Мних Є.В. 4 – Крамаренко Г.О.

5 – Павловські О.В., Притуляк Н.М, Невмержицька Н.Ю. 6 – Шиян Д.В.

7 – Лахтіонова Л.А 8 – Коробов М.Я 9 – Методика аналізу ефективності управління державними корпоративними правами; 10 – Терещенко О.О.

Єдиної методики оцінки активів не існує. В роботі розрахунки проведено за пропозиціями вчених-економістів Ізмайлової К.В., Коробова М.Я.,

Терещенка О.О.

Модель Дюпона (DuPont) [42]

Модель Дюпона (DuPont) широко застосовується у аналізі фінансових коефіцієнтів для визначення потенціалу підприємства у збільшенні коефіцієнта рентабельності власного капіталу (англ. Return on Equity, ROE).

Двофакторна модель

Цільовим показником двофакторної моделі був коефіцієнт рентабельності активів (англ. Return on Assets, ROA), який декомпозиувався на два компоненти:

1. рентабельність продажів (NPM);
2. оборотність активів.

В розгорнутому вигляді:

$$ROA = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка}} \times \frac{\text{Виручка}}{\text{Активи}}, \quad (\text{Г.1})$$

Трифакторна модель

Базова (трифакторна) модель передбачає декомпозицію коефіцієнта ROE на три компоненти:

1. рентабельність продажу;
2. оборотність активів;
3. фінансовий важіль.

В розгорнутому вигляді:

$$ROE = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка}} \times \frac{\text{Виручка}}{\text{Активи}} \times \frac{\text{Активи}}{\text{Власний капітал}}, \quad (\text{Г.2})$$

П'ятифакторна модель

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу може бути декомпозований на більшу кількість компонентів. Наприклад, п'ятифакторна модель Дюпона має наступний вигляд:

$$ROE = \frac{\text{ЕВІТ}}{\text{Виручка}} \times \frac{\text{ЕВТ}}{\text{ЕВІТ}} \times \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{ЕВТ}} \times \frac{\text{Виручка}}{\text{Активи}} \times \frac{\text{Активи}}{\text{Власний капітал}}, \quad (\text{Г.3})$$

де ЕВІТ – прибуток до сплати процентів та податків (англ. *Earnings before Interest and Taxes*), а ЕВТ – прибуток до оподаткування (англ. *Earnings before Tax*).

ДОДАТОК Д

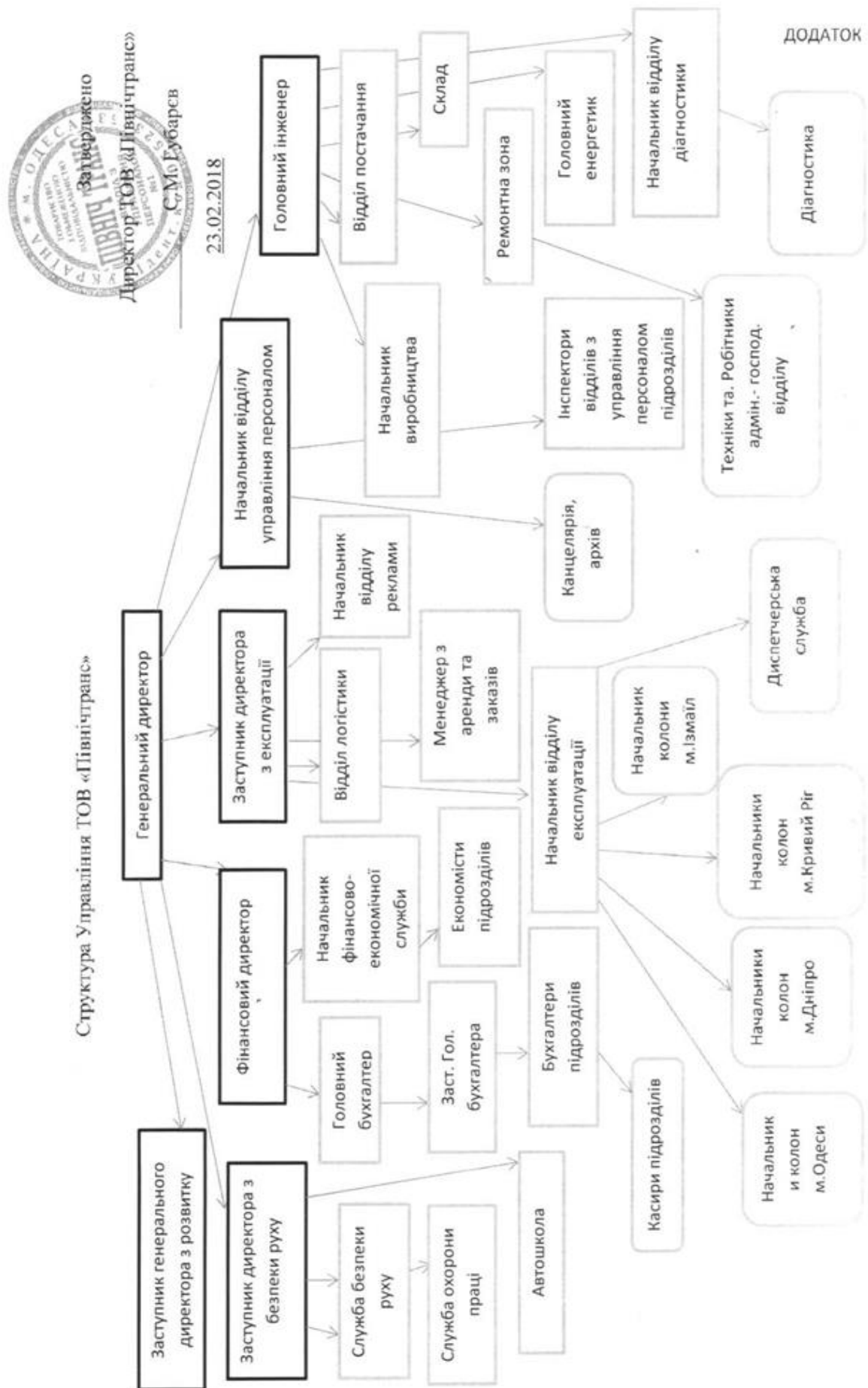
Класифікація внутрішніх чинників формування вартості підприємства [19]

Компоненти формування вартості	Характеристика	Показники для оцінки
Фінансова складова	Характеризує ефективність господарювання підприємства в усіх напрямках його діяльності: виробничій, збутовій, постачальницькій, фінансовій й інвестиційній.	Співвідношення оборотних і необоротних активів; співвідношення позикових і власних коштів; власного капіталу в обороті; фінансового левериджу; фондівддачі; оборотності запасів; оборотності власного капіталу; оборотності дебіторської заборгованості; оборотності кредиторської заборгованості; оборотності активів; чистої рентабельності продажу; валової рентабельності продажу; операційної рентабельності продажу; рентабельності активів; рентабельності власного капіталу; загального ступеня платоспроможності; фінансової стійкості; фінансової незалежності; співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості абсолютної ліквідності; загальної ліквідності; поточної ліквідності; загальний коефіцієнт покриття; прибутку на одну акцію; балансової вартості однієї акції.
Майнова складова	Характеризує вплив різних складових активів у процесі генерування вартості	Вартість основних засобів, вартість нематеріальних активів, вартість оборотних активів.
Масштабу бізнесу	Характеризує ефективність діяльності на ринку	Виручка від реалізації продукції

ДОДАТОК Е

Показники вартісної оцінки вартісно-орієнтованого управління [26]

Показники	Рівень складності оцінки процесів розвитку	Можливість виділення факторів розвитку
Додана економічна вартість (EVA)	Середній рівень складності. Використання коригування на «капітальні еквіваленти» ускладнює розрахунки показника	Легко визначається перелік факторів розвитку, що спрощує використання даних для управління
Додана ринкова вартість (MVA)	Середній рівень складності як розуміння самого показника, так і подання ринкової вартості як дисконтованого потоку	Важко деталізувати причини, оскільки можна визначити лише загальні фактори корпоративного управління
Рентабельність інвестицій (CFROI)	Складний в розумінні і в розрахунку	Низький рівень доступності виділення окремих факторів розвитку
Додана акціонерна вартість (SVA)	Складний в розумінні і в розрахунку	Доступність виділення окремих факторів на всіх рівнях управління розвитком
Додана грошова вартість (CVA)	Складність розрахунку середня, проте, завдяки ускладненню розрахунку визначається саме призначення показника	Високий рівень розкладання факторів для кожного рівня управління розвитком

ДОДАТОК К

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2019 01 01
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Північтранс"	за ЄДРПОУ	5523553
Територія		за КОАТУУ	5110137600
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення	за КВЕД	49.31
Середня кількість працівників			
Одиниця виміру	тис.грн. без десяткового знака		
Адреса	65025 Одеська область Одеса 21 км. Старокиївської дороги, т.0487503838		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):	за міжнародними стандартами фінансової звітності ✓		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	6	6
первісна вартість	1001	29	31
накопичена амортизація	1002	23	25
Незавершені капітальні інвестиції	1005	39	56
Основні засоби	1010	272 700	313 260
первісна вартість	1011	345 700	393 560
знос	1012	73 000	80 300
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
накопичена амортизація	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	10 016	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	57	57
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	282 818	313 379
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	8 172	4 118
Виробничі запаси	1101	7 243	3 680
Незавершене виробництво	1102	809	300
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	120	138

Продовження ДОДАТКУ К

1	2	3	4
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 706	3 974
Дебіторська заборгованість по розрахункам:			
за виданими авансами	1130	920	1 064
з бюджетом	1135	969	1 130
у тому числі з податку на прибуток	1136	31	18
з нарахованих доходів	1140	64	35
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 228	1 817
Поточні фінансові інвестиції	1160	606	606
Гроші та їх еквіваленти	1165	5 736	7 779
Готівка	1166	382	394
Рахунки в банках	1167	5 354	7 385
Витрати майбутніх періодів	1170	2 930	3 110
Інші оборотні активи	1190	4 300	4 332
Усього за розділом II	1195	28 631	27 965
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	311 449	341 344

Пасив	Код рядка	На початок	На кінець
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 908	3 908
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	4 461	4 500
Додатковий капітал	1410	10 900	10 900
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	7 174	12 174
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	21 139	31 711
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	47 582	64 353
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	3 440	9 440
Інші довгострокові зобов'язання	1515	142 099	138 100
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	145 539	147 540

Продовження ДОДАТКУ К

1	2	3	4
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	52 693	59 724
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	3 714	5 000
розрахунками з бюджетом	1620	350	404
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	680	366
розрахунками з оплати праці	1630	2 883	2 901
за одержаними авансами	1635	22 000	25 916
за розрахунками з учасниками	1640	73	73
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	13 480	11 983
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	22 455	23 084
Усього за розділом III	1695	118 328	129 451
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Баланс	1900	311 449	341 344

ДОДАТОК Л

Підприємство

ПАТ "Північтранс"

за

ЕДРПОУ

5523553

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2018 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	162 311,00	176 305,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(120 900)	(136 216)
Валовий:			
прибуток	2090	41411	40089
збиток	2095	()	()
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	9 664,00	10 504,00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0,00	0,00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0,00	0,00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0,00	0,00
Адміністративні витрати	2130	(12 604)	(11 993)
Витрати на збут	2150	(4 722)	(4 530)
Інші операційні витрати	2180	(8 496)	(8 186)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0,00	0,00
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0,00	0,00
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	25 253,00	25 884,00
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	887	1 258
Інші доходи	2240	4 006	4 208
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(7 222)	(7 017)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(5 812)	(6 014)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	17112	18319
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(380)	(2747)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	16732	15572
збиток	2355	()	()

Продовження ДОДАТКУ Л

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	
Накопичені курсові різниці	2410	0	
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	
Інший сукупний дохід	2445	0	
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	16732	15572

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	59 244,0	74 560,0
Витрати на оплату праці	2505	31 000,0	31 000,0
Відрахування на соціальні заходи	2510	9 137,0	8 153,0
Амортизація	2515	11 270,0	10 246,0
Інші операційні витрати	2520	36 071,0	36 966,0
Разом	2550	146 722,00	160 925,00

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	15632000	15632000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	15632000	15632000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,07	1,00
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,07	1,00
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

В.М.Губарев

Головний бухгалтер

І.В.Мамчур

ДОДАТОК М

		КОДИ	
		Дата(рік, місяць, число)	2020 01 01
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Північтранс"	за ЄДРПОУ	5523553
Територія		за КОАТУУ	5110137600
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення	за КВЕД	49.31
Середня кількість працівників			
Одиниця виміру	тис.грн. без десяткового знака		
Адреса	65025 Одеська область Одеса 21 км. Старокиївської дороги, т.0487503838		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):	за міжнародними стандартами фінансової звітності ☒		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	6	7
первісна вартість	1001	31	34
накопичена амортизація	1002	25	27
Незавершені капітальні інвестиції	1005	56	45
Основні засоби	1010	313 260	264 000
первісна вартість	1011	393 560	352 000
знос	1012	(80 300)	(88 000)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
накопичена амортизація	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	57	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	313 379	264 052
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	4 118	5 091
Виробничі запаси	1101	3 680	4 209

Продовження ДОДАТКУ М

1	2	3	4
Незавершене виробництво	1102	300	322
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	138	560
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 974	4 938
Дебіторська заборгованість по розрахункам:		2 229	2 193
за виданими авансами	1130	1 064	1 445
з бюджетом	1135	1 130	697
у тому числі з податку на прибуток	1136	18	16
з нарахованих доходів	1140	35	51
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 817	3 675
Поточні фінансові інвестиції	1160	606	802
Гроші та їх еквіваленти	1165	7 779	3 706
Готівка	1166	394	243
Рахунки в банках	1167	7 385	3 463
Витрати майбутніх періодів	1170	3 110	9 870
Інші оборотні активи	1190	4 332	4 776
Усього за розділом II	1195	27 968	35 055
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	341 344	299 103

Пасив	Код	На початок	На кінець
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 908	3 908
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	4 500	4 540
Додатковий капітал	1410	10 900	10 900
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	12 174	12 174
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	18 463	35 195
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	64 353	66 717
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	9 440	11 500
Інші довгострокові зобов'язання	1515	138 100	126 826
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0

Продовження ДОДАТКУ М

1	2	3	4
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	147 540	138 326
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	59 724	43 064
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	5 000	3 230
розрахунками з бюджетом	1620	404	450
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	366	563
розрахунками з оплати праці	1630	2 901	2 670
за одержаними авансами	1635	25 916	17 530
за розрахунками з учасниками	1640	73	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	11 983	19 564
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	23 084	6 989
Усього за розділом III	1695	129 451	94 060
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1700	0	0
	1900	341 344	299 103

Підприємство

ПАТ "Північтранс"

ДОДАТОК Н
за ЄДРПОУ 5523553

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2019 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	4	3
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	202 654,00	162 311,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(164 246)	(120 900)
Валовий:			
прибуток	2090	38 408	41 411
збиток	2095	()	()
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	7 435,00	9 664,00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(16 386)	(12 604)
Витрати на збут	2150	(6 692)	(4 722)
Інші операційні витрати	2180	(12 698)	(8 496)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	10 067,00	25 253,00
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	481	887
Інші доходи	2240	5 639	4 006
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(6 767)	(7 222)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(6 588)	(5 812)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	2832	17112
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-508	-380
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	2324	16732
збиток	2355	()	()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	4	3
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	2324	16732

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	За	За
1	2	4	3
Матеріальні затрати	2500	74 980,0	59 244,0
Витрати на оплату праці	2505	36 065,0	31 000,0
Відрахування на соціальні заходи	2510	10 240,0	9 137,0
Амортизація	2515	12 398,0	11 270,0
Інші операційні витрати	2520	66 339,0	36 071,0
Разом	2550	200	146 722,00

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код	За звітний період	За
1	2	4	3
Середньорічна кількість простих акцій	2600	15632000	15632000
Скоригована середньорічна кількість простих	2605	15632000	15632000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,15	1,07
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну	2615	0,15	1,07
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

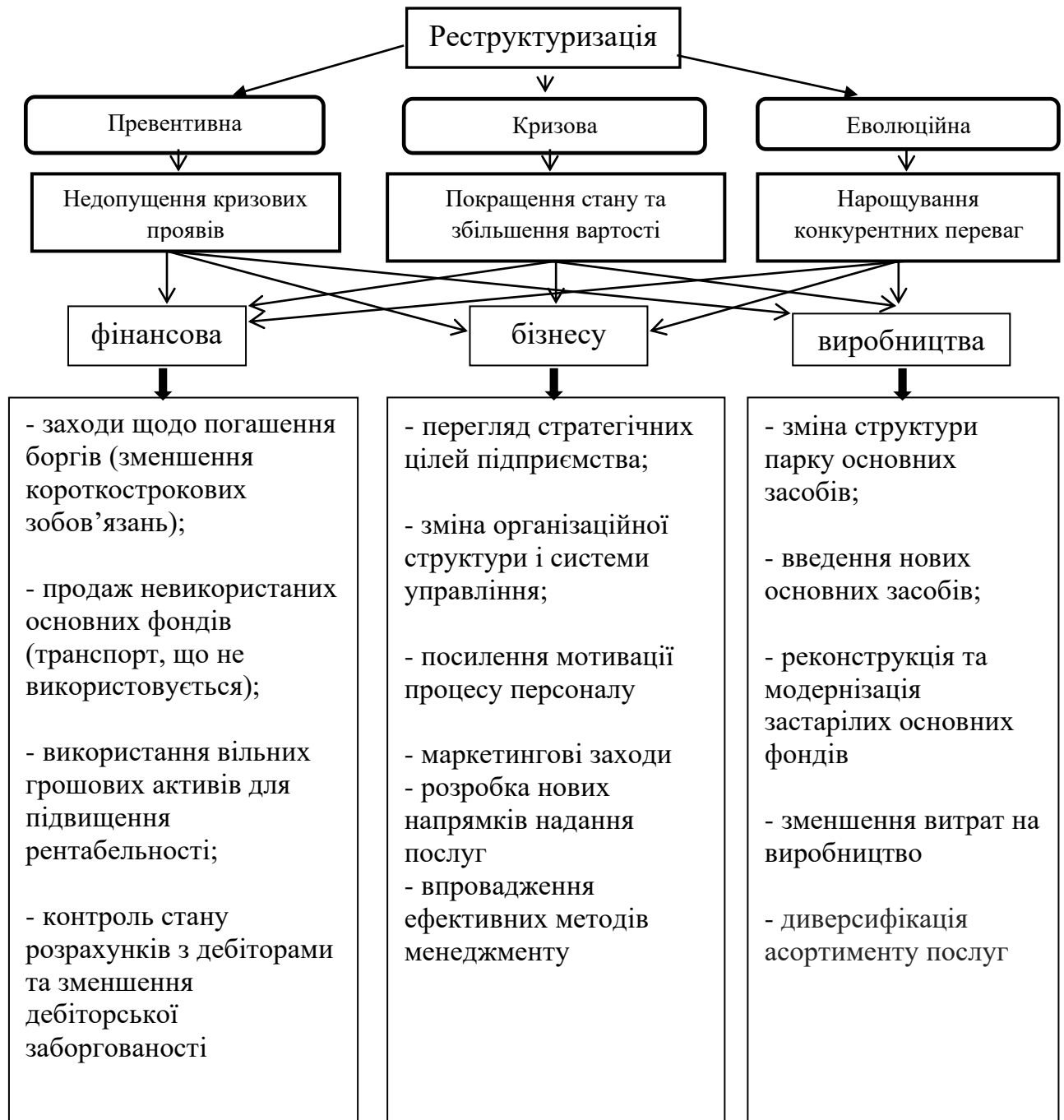
В.М.Губарев

Головний бухгалтер

І.В.Мамчур

ДОДАТОК П

Схема напрямів реструктуризації ПАТ «Північтранс»

Складено автором за джерелами [20-21];[25];[29]

ДОДАТОК Р

**Прогнозні показники Звіту про Фінансові результати при застосуванні
напрямів реструктуризації ПАТ «Північтранс»**

Стаття	Факт 2019	Прогноз	Абсолютне відхилення	Темп росту,%
			Прогноз /2019	2020 / 2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	202 654,00	222 919,40	20 265,4	10
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(164 246)	(156 034)	-8 212,3	-5
Валовий прибуток	38 408	66 886	28 477,7	74
Інші операційні доходи	7 435,00	7 435,00	0	0
Адміністративні витрати	(16 386)	(15 567)	-819,3	-5
Витрати на збут	(6 692)	(6 357)	-334,6	-5
Інші операційні витрати	(12 698)	(12 063)	-634,9	-5
Прибуток від операційної діяльності:	10 067,00	40 333,50	30 266,5	301
Інші фінансові доходи	481	481	0	0
Інші доходи	5 639	5 639	0	0
Фінансові витрати	(6 767)	(6 792)	24,7	0,36
Інші витрати	(6 588)	(6 588)	0	0
Прибуток до оподаткування:	2832	33074	30241,8	1067
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-508	-5953	-5 445,3	1073
Чистий прибуток	2324	27120,5	24 796,5	1067

Запровадження заходів щодо збільшення вартості послуг має збільшити дохід від реалізації на 10% (або на 20265,4 тис. грн.), зменшення витрат на 5% дадуть зменшення собівартості на 8212,3 тис. грн., зменшення адміністративних витрат на 819,3 тис. грн. та інших операційних витрат на 634,9 тис. грн., що надасть отримати чистого прибутку 27120,5 тис. грн. (більше показника 2019 року на 24796,5 тис. грн. або 1067%). Збільшення показнику чистого прибутку вплине позитивно на показники рентабельності та на збільшення власного капіталу.

ДОДАТОК С
Модель прогнозного балансу результатів напрямів реструктуризації ПАТ
«Північтранс»

Актив	2019	Прогноз	Абсол. відхил	Приріст %	Пасив	2019	Прогноз	Абсол. відхил	Приріст %
I. Необоротні активи					I. Власний капітал				
Нематеріальні активи	7	7	0	0	Зареєстрований (пайовий) капітал	3908	3908	0	0
первісна вартість	34	34	0	0	Капітал у дооцінках	4 540	4 540	0	0
накопичена амортизація	27	27	0	0	Додатковий капітал	10 900	10 900	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	45	45	0	0	Резервний капітал	12 174	12 174	0	0
Основні засоби	264000	262679	-1321	-0,5	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	35 195	62 315	27120,5	77,1
первісна вартість	352000	350679	-1321	-0,4	Усього за розділом I	66717	93837	27120,5	40,7
знос	88000	88000	0	0	%	22,3	29,5	7,2	32,4
Усього за розділом I	264052	262731	-1321	-0,5	II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
%	88,3%	82,7%	-5,6	-6,3	Довгострокові кредити банків	11500	11500	0	0
II. Оборотні активи					Інші довгострокові зобов'язання	126826	158140	31314	24,7
Запаси	5091	5091	0	0	Усього за розділом II	138326	169640	31314	22,6
Виробничі запаси	4209	4209	0	0	%	46,2	53,4	7,2	15,5
Незавершене виробництво	322	322	0	0	III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Товари	560	560	0	0	Короткострокові кредити банків	43064	21532	-21532	-50,0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	4938	988	-3950	-80	Поточна кредиторська заборгованість за:				
Дебіторська заборгованість по розрахункам:					товари, роботи, послуги	3230	2127	-1103	-34,1
за виданими авансами	1445	1445	0	0	розрахунками з бюджетом	450	450	0	0,0
з бюджетом	697	697	0	0	розрахунками зі страхування	563	563	0	0,0
у тому числі з податку на прибуток	16	16	0	0	розрахунками з оплати праці	2670	1335	-1335	-50,0
з нарахованих доходів	51	51	0	0	за одержаними авансами	17530	14915	-2615	-14,9
Інша поточна дебіторська заборгованість	3675	2573	-1103	-30	Поточні забезпечення	19564	9782	-9782	-50,0
Поточні фінансові інвестиції	802	802	0	0	Доходи майбутніх періодів	0	0	0	
Гроші та їх еквіваленти	3706	28653	24947	673	Інші поточні зобов'язання	6989	3494,5	-3494,5	-50,0
Готівка	243	243	0	0					
Рахунки в банках	3463	28410	24947	720					
Витрати майбутніх періодів	9870	9870	0	0					
Інші оборотні активи	4776	4776	0	0					
Усього за розділом II	35051	54945	19894	57	Усього за розділом III	94060	54198,5	-39861,5	-42,4
%	11,7	17,3	5,6	48	%	31,4	17,1	-14,4	-45,7
Баланс	299103	317676	18573	6,2	Баланс	299103	317676	18573	6,2

Продовження Додатку С

На основі запровадження реструктуризації активів спрогнозовано наступні зміни відносно показників 2019 року: - зменшення основних засобів на 1321 тис. грн. (продаж); - зменшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 3950 тис. грн. (факторинг); - зменшення іншої поточної дебіторської заборгованості на 1103 тис. грн.; - збільшення грошових коштів на 24947 тис. грн.; - зменшення короткострокових кредитів банків на 21532 тис. грн. (переведення в довгострокову), - зменшення кредиторської заборгованості: за товари, роботи, послуги на 1103 тис. грн., розрахунки з оплати праці на 1335 тис. грн., за одержаними авансами на 2615 тис. грн.; - зменшення поточних забезпечень на 9782 тис. грн. (переведення в довгострокову); - зменшення інших поточних забезпечень на 3494,5 тис. грн.; - збільшення довгострокових зобов'язань на 31314 тис. грн.; - збільшення власного капіталу на 27120,5 тис. грн.

Додаток Т

Таблиця Т.1- Економічний ефект та зміна стану активів на основі впровадження реструктуризації на прикладі розрахунку прогнозного балансу (додаток С) з урахуванням прогнозного чистого прибутку (додаток Р)

№ з/п	Пропозиції	Економічний ефект	Зміни в ТЕП прогнозного періоду
1	Збільшення вартості послуг за рахунок підвищення цін та впровадження ефективного менеджменту	$E=20265,4*0,885*(1-0,18)+8212,3+819,3+334,6+634,9-24,7=24796,5$	<p><i>Збільшення доходу від реалізації на 10% : 202 654 + 20 265,4 (+10%) = 222 919,4 ;</i></p> <p><i>Збільшення чистого прибутку на 1067% 222 919,4 (дох. від реалізації) – -156 033,7 (собівартість) + 7 435 (ін. опер. дох.) - 15 566,7 (адмін. витр.) - 6 357,4 (витр. на збут) - 12 063,1 (ін. опер. витр.) + 6120 (ін. фін. дох.) – 13379,7 (фін. витр.) – 5953,3 (податок на прибуток) = 27120,5</i></p> <p><i>Прогнозний власний капітал 27120,5 (чистий прибуток) + 35 195 (власн. капітал 2019 р.) = 62 315 тис. грн.</i></p>
2	Зменшення операційних витрат завдяки контролю (моніторинг закупівельних цін та перегляд постачальників) та впровадженню системи АВС	<p>Економія витрат: $E=(8212,3+819,3+334,6+634,9-24,7) = 9976,4$</p>	Зниження собівартості та загальногосподарських витрат на 5%
3	Продаж основних фондів, що не використовуються (транспорт та устаткування)	E=1321	<p>Зменшення вартості основних засобів на 0,5%</p> <p>Необоротні активи: 264052 (2019р.) – 1321 (-0,5%) = 262731 (82,7% активів); збільшення грошових коштів на 1321</p>
4	Використання факторингу та зменшення іншої дебіторської заборгованості за рахунок впровадження заходів зменшення заборгованості	<p>1) Факторинг: Банк «Південний» гарантує повернення 80% дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги: $80%*4938=3950$ тис. грн. Витрати за послуги факторингу:$0,5%*4938=24,69$ $E=3950-24,69=3925,31$ тис.грн</p> <p>2) Погашення іншої ДЗ за рахунок посилення фін.дисципліни: $E=30%*3675=1103$ тис. грн.</p>	<p>Зменшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 80% та іншої поточної дебіторської заборгованості на 30%. ДЗ за товари, роботи послуги після розрахунку складе 4938 (2019р.) – 3950,4 = 987,6 тис. грн.; Інша поточна ДЗ після повернення складе 3675-1103=2573</p>

Продовження Додатку Т

5	Погашення короткострокових зобов'язань за рахунок зменшення дебіторської заборгованості	Зменшення поточної кредиторської заборгованості: $E=(1103+1335+2615+3494,5)=8547,5$ тис. грн.	Зменшення поточних та інших зобов'язань на 50% та збільшення довгострокових зобов'язань на 8,8% Короткострокові зобов'язання: 94060 (2019р.) -5053 -31314 = 54198,5 (17,1% пасивів);
6	Підписання угод та пролонгація договорів на відстрочку платежів більше як на 12 міс. - переведення короткострокової заборгованості в довгострокову	-	Збільшення довгострокових зобов'язань на 7,2% 138326 (2019р.) + 31314 = 158140 (53,4% пасивів) без додаткових витрат; переструктуризація зобов'язань та забезпечень: зменшення короткострокових зобов'язань на 42,4% та збільшення довгострокових на 15,5%

- Власний капітал і довгострокові позики (82,9%) покривають фінансування необоротних активів (82,7%) - виконується «золоте правило балансу»
- Робочий капітал складе: $54945-54198,5=746$ тис. грн. (або 0,2%);
- Рентабельність активів складе: 8,54% (в 2019 склав 0,78%); рентабельність власного капіталу складе: 28,9% (в 2019 р. склав 4,26%);
- За розрахунком прогнозного балансу загальна вартість підприємства має збільшитися на 6,2%, або на 18573 тис. грн.;
- Позитивна динаміка змін вартості активів (табл. Т.2)

Таблиця Т.2- Розрахунок прогнозової вартості активів ПАТ «Північтранс» в порівнянні з 2019 роком

Метод розрахунку	2019 р.	Прогнозний період	Абсолютне відхилення	Відносне Відхилення,
Витратний метод (метод чистих	66 717	93837,5	27120,5	40,6
Економічна додана вартість	-32340,40	-14051,8	18288,6	-
Дохідний метод	25 822,2	301338,9	275516,7	1067
Середнє значення (без від'ємного значення EVA)	46269,6	197588,2	151318,6	327,0